Należytość pocztowa opłacona ryczałtem.

Ч. 46 (532). Неділя, дня 17. листопада 1929. Рік XI.

Адреса Редакції і Адміністрації „УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС“ ПЕРЕМИШЛЬ, Побереже ч. 1.

Конто П. К. О. в Варшаві Nr. 142.807 Передплата в краю виносить 10 зол. річно, 5·50 зол. піврічно, 3 зол. чвертьрічно. В Чехії квартально 18 ч. к. Передплату з Чехословаччини складати на конто Адм. „Укр. Голосу“ в Zivnostenska Banka v Praze). Для Франції 60 фр. річно для Америки 2½ дол. річно.

Ціна примірника 25 с.

Редактор приймає щодня від год. 11—1.
Рукописів Редакція не звертає, неоплачених писем не приймається.

УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС

політично-економічний орґан

ТАРИФА ОГОЛОШЕННЯ
За текстом за 1 вірш міліметровий одношпальтовий (сторона має пять шпальт анонсових) 0·30 зол., для дрібних промисловців укр. інстит. 0·20 зол. Дрібні оголошення по 0·15 зол. за слово, найменше дрібне оголошенне 1 зол., для шукаючих праці подані безпосередно до Адміністрації по 0·15 зол. за слово Оголошення в тексті 150% дорожші, на першій стороні 300% дорожші. Рахунки платні і заскаржальні в Перемишлі, а замовляючий анонс вже тим самим без застережень годиться на це.

Українське варяжство.

З. П. — Сегорічні Свята Листопадових Роковин проминули. Рік-у-рік, у щораз численніщих церквах, на цвинтарях і на могилах, в народніх домах і читальнях, живуче покоління складає поклін тим, що полягли на полях української слави. Витворюється велика традиція, по українських землях стелиться щораз ширше геройська визвольна легенда, звенить гордий спомин великого чину. Нам треба одначе завсігди памятати, що Роковини оті не є тільки Святом поляглих, але теж великим Святом живих, Святом віднови Державницької Ідеї. Коли в Листопадові Роковини віддаємось над могилами українського воятва почуттю гордости і жалю, мусимо теж рівночасно заєдно застановлятись над його лицарським заповітом для нас живих, над переказаним нам завданням, оту ідею Української Державности врешті-решт на ділі здійснити. Йде про це, щоб ми живі, крім спогадів про минуле, заєдно призадумувались над тим, чому наш визвольний зрив так трагічно покінчився, чому цьої державности помимо моря пролитої крови ми таки не здобули?

Чомуж не маємо своєї держави, ми, не покурчі якісь і не байстрята історії, не якесь дике затуркане племя і не погній для розвитку чужих народів, але ми, Українці, велика, европейська, християнська, сорокпятьміліонова Нація, з тисячелітніми культурними надбаннями, з великою історією і ще більшою волею до майбутнього життя і розвитку? Не має ніякого сумніву, що ідея власної державности, оте зрозуміння чи зчаста тільки напівсвідоме відчуття, що наша сила і самостійність тільки від власної держави може початись, було живим на протязі цілої нашої історії. Але дивна річ: наша державна ідея, сотнями літ з рода в род, щолиш як тужна легенда передавалась, діди її переказували в своїх заповітах внукам, але тільки в перервах по кількасот літ на нашій землі назрівали ґенерації, що поривались оту легенду на ділі здійснити. Без мала через три століття передавалась та легенда від ґенерації Великого Хмельницького аж до часу сучасної Великої Української Національної Революції. Від Листопадових Днів ще раз відновлюється і наново твориться та стара українська визвольна легенда, але як довго це буде ще тріватн заки вона здійсниться? Чи може нових триста літ має проминути і діди знова мають переказувати внукам свою визвольну тугу, своє державне бажання? Колиж з'явиться вже нарешті ота велика ґенерація українських людей, яка зможе про себе сказати: *Ми це зробили! Ми завершили діло, за яке даремно змагались наші предки цілі століття!*

Які мусимо бути, що маємо робити, щоб зробитись здібними для цього великого завдання, щоб уже раз нарешті свою державність здобути? Застановляючись над причинами нашої останньої визвольної катастрофи погоджуємось на цьому всі, що найголовнійшою причиною нашої програної була власна українська распря, брак цього одного принципу, цьої одної ідеї, цьої одної обєднюючої сили яка булаб в стані українську распрю опанувати, та діло до доброго кінця довести. І коли дивитись на справу з перспективи історії, нині знова робиться живим, старе питаннє *українського варяжства*. Слова, якими починається наша перша історична хроніка, оте перше освідомлення українського політичного *Я*, є знаменні і мають своєрідний змисл і важність також для наших днів. Як і перед тисячею літ, так теж і нині можемо знова про себе казати: Земля наша богата, з неї рай на землі можнаб зробити, наш люд добрий і здібний, тільки правити собою не вміє. Прийдіть і пануйте! В той час ми закликали до себе чужинців-варягів. Вони прийшли і українську распрю опанували. З наших земель і нашого людського матеріялу вони викували могучу Руську Державу, якій рівної не було в той час на цілім світі. Ми *можемо* бути вільні могучі і великі! Йде щолиш про це, щоб отих варягів, отих людей, які булиб здібні сучасну українську распрю силою опанувати, державність нашу сотворити, її втримати та її до могучости і блеску довести, —витворити з власного українського національного середовища.

Ми не вміли колись і ми не навчились ще й досі самі собою і самі над собою правити. Українська клясова, суспільна, релігійна, культурна, партійна і яка ще хочете распря, невгаваюча боротьба за орієнтації, тенденції, ухили, нахили, за повний шлунок і «світоглядові» формули, за програми і плятформи, весь пяний розгул ґрупового самолюбства всіх напрямків і кольорів, оте незмінне староруське «гарний наш край та ладу в ньому не має»,—черговий раз державність нашу розвалили. Одначе мусить бути якась міць, якийсь прінціп чи елемент життя, що бувби в стані уже раз нарешті українську распрю осідлати і всю її пориваючу силу до одної мети, до будови української державности спрямувати та силу оту до творчої праці у власній державі примусити. І коли ставити собі запит, що саме є тою силою, що моглаб всі розбіжні чинники українства вкупі втримати і українську руїнницьку распрю раз на завсігди загнуздати, то державотворчу силу оту можна тільки в одному почуттю найти, тільки в однім світовідчуванню: *в ідеї українського націоналізму.*

Є два прінціпи, дві площини усякого людського особистого чи збірного життя, отже одна площина матеріяльна, позема і друга — духова, дозема. В суспільнім життю прінціп матеріялізму висловлюється в поземім наверствованню суспільних ґруп, одної понад другою. В своїм остаточнім політичнім висновку прінціп матеріялізму доводить до невгаваючої боротьби кляс за панування над собою, за використовування одної громадської ґрупи другою. Але є ще й друга життєва площина, дозема, яка пересікає суспільні ґрупи і кляси уложені одна понад другою з гори на долину, площина духа, отжеж певні елементи життя спільні всім чи хочби більшости людей даної землі, без огляду на їх суспільну, ґрупову чи яку небудь іншу громадську приналежність. Таким духовим прінціпом є наприклад *віра і церква*, що обєднує всіх мешканців даної землі, дарма, якби вони зі собою ґрупово і суспільно і не змагались. Таким духовим прінціпом є *почуття національности*, яке всі кляси і ґрупи і всі окремі розбіжні нахили з однаковою обєднуючою силою пронизує і з однаковою силою міцним обручем в одну нерозривну спільноту сковує. Політична трагедія України в цьому, що розривні і розбіжні елементи матеріялізму, ґруповости і клясовости завсігди в нашім життю переважали і нашу ґрупово-суспільну распрю творили. Тому теж ми не мали і не сотворили власної державности, бо державність оту, як перед тисячею літ так теж і нині свавільна ґрупова крамола розсаджувала. Свою державність можемо тільки силою обєднуючого елементу національности збудувати, тільки через послідовне скріплювання цього державотворчого прінціпу, аж доки він не буде доволі сильний, щоб нашу рідну распрю загнуздати. Бо не перевага ворога, але завсігди власна крамола нас побивала.

Найдалі йдучим політичним висловом цього вірування в державотворчу силу національною прінціпу є якраз *націоналізм*, отжеж практичне здійснювання цього прінціпу в реальнім життю. Тільки через націоналізм дійдемо до власної держави, тільки на духовім підложу націоналізму зможе вирости ґенерація державотворчих українських варягів. Уже по своїй натурі націоналізм протиставиться усім розєднуючим ґрупам і партіям; він і буде безпощадний коли вони і в майбутньому виявлятимуть надто розбіжні руїнницькі тенденції. Він не знає клясів, станів, партій, не знає нічиїх окремих інтересів, він йде за ціле.

Одначе одне треба мати завсігди на увазі: тільки освідомлений і зорґанізований націоналізм є здібний виконувати своє державотворче завданнє. Націоналізм незорґанізований, невбганий в шори дисципліни, не є в стані осягнути найвищої форми свого здійснення: *державности*. Бож орґанізація чинною українського націоналізму, орґанізація українського варяжства є рівночасно орґанізацією української державности.

У власній справі.

Переймаючи з попереднім, зложеним вже в цілости 45-им числом видавництво і редакцію *„Українського Голосу“*, нова Редакція не мала технічної можливости заняти до цьої зміни свого становища.

„Український Голос“ вірно стоятиме на своїм відповідальнім окраїннім пості; на сторожі українства, чистоти українського національного самостійницького почування і соборного українського політичного і культурного чину. Не звязуючись в своїй лінії з жадною партією і жадною ідеольоґічно експонованою окремою особою. *„Український Голос“* старатиметься бути речником якнайширших кругів українського громадянства, без огляду на їх станову приналежність.

„Український Голос“, незалежний в своїй лінії від ніякої партії і від ніякого постороннього чинника чи фінансового джерела, старатиметься бути доступною для всіх трибуною вільної самостійницької думки.

Редакція *„Українського Голосу“* радо уділюватиме нашим Шановним Читачам якнайбільше місця, для висловів їхньої політичної і громадської думки і запрошує якнайширші національно відчуваючі круги українського громадянства до звідомлюючої і дискусійної співпраці в нашому орґані.

Нова Редакція запрошує тою дорогою українську читаючу Громаду до численної передплати, в першуж чергу всіх тих Шан. Передплатників, які в бігу минулих літ відійшли від нашого орґану.

Нова Редакція намагається піти українській читаючій Громаді якнайдалі на зустріч і з тим числом побільшує обєм *„Українського Голосу“* покищо додатком — *Наука і Розвага.*

Редакція „Українського Голосу“.

„Конструктивна творчість на соціялістичних підставах“.

Галицькі москвофіли радянського покрою називають розбіяцьке комуністичне „будівництво“ — „українською конструктивною творчістю на соціялістичних підставах“. Те „будівництво“ має дати „нові змісти“ українському національному життю. На ділі-ж, в напучнілій, від чужих слів фразі про „соціялістичний конструктивізм“ і його „нові змісти“, скривається старе як світ, безобличне і безвольне галиньке рутенство. Аби якнебудь виправдати свій вічний опуртунізм і свою невилічиму політичну безхребетність, яка ніколи не є в стані повірити у власну самовистарчальну українську творчість на *національній* підставі, наші новомодні москофіли (звуть себе вони радянофілами) стараються за всяку ціну підкласти під своє радянофільство певну „світоглядову базу“. Вони завсігди стараються виправдати своє рутенство якимсь „світоглядом“. Вони кажуть, що все це, чим жили довоєнні українські покоління зробилось пустим дрянтям, та що в наслідок війни та повоєнних переворотів витворились „три рушійні сили сучасности“ поміж якими розіграється і рішається доля світа і також — доля наша. Ті три сили це: *понадкапіталізм* Америки, *соціялізм* Радянського Союзу. *лібералізм* Британської Імперії — і також до певної міри *„паневрепеїзм“*, який є щойно в першім почині свойого творення і з якою Бог вість що далі буде. Рутенська безхребетність, яка ніколи не вміла триматись на власних ногах, яка ніколи не вміла творити „конструктивних змістів“ сама зі себе і яка через те завсігди мусіла на якусь „рушійну силу сучасности“ орієнтуватись, „орієнтується“ оце знова і вибірає — московське комуністичне радянство. І раз уже „зорієнтувавшись“, наші модерні москвофіли сотнями голосів і мабуть, щоб заглушити ті рештки української совісти, що в них ще може заховались, на ціле горло восхваляють оту... нову „українську“ творчість на „соціялістичних підставах“.

Нова радянська творчість? Все знова і знова, з поза туману цьої фрази показує свою кострубату голову і свої вонючі лапті, нага небрехана, невольницька і стара зрештою як світ, московська дійсність. Нові змісти? В чім саме? Один чужинець, що подорожував минулого року по Союзі, каже між іншим: „Якийсь своєрідний запах панує в цілій Росії, неначе зі стухлої, виношеної шкіри. Цей запах чути, якщо тільки переїхати границю і цей запах зникає зразу, якщо тільки Росію покинути. Цей запах був за царя і він залишився також за большевиків. Він є вічний в Росії. „Одначе цей запах московщини, не є тільки зовнішний. Він залишився такий як був і під плівкою „нових радянських змістів“ він проникає усе тамтешнє життя, політику, суспільність, „новоуклад міжнаціональних союзних відносин“, усю тамтешню „культуру“ і побут. Нові змісти? Полишаючи в даному разі політичну сторінку питання, отже розгляд нових „конструктивних“ форм старого московського політичного гніту на боці, приходиться відмітити, що в країні „нового будівництва“ немає по суті нічого, що вказувалоб на прихід „соціялістичного конструктивізму“. Булоб цікаво, заокрім реклямових фраз, почути вже раз нарешті від наших радянофілів, в чому практично виявляється ота нова „українська творчість на соціялістичних підставах“?

Порай.

РЕВОЛЮЦІЙНИЙ СПОМИН.

На тему найновіщої статті марш. Ю. Пілсудського.

Дня 25 лютого 1904 р. отжеж підчас вибуху російсько-японської війни відбулась у Варшаві, на площі Ґжибовськкій велика польська протиросійська демонстрація, зорґанізована заходами Польської Партії Соціялістичної. В той час вождом П.П.С. був нинішний 1 марш. Польщі Ю. Пілсудський. Згадана маніфестація була ділом його рук.

Стаття маршалка Пілсудського заповідана вже від довшого часу викликала після своєї появи загальне здивування, бо ані теми, ані заголовку своєї статті марш. Пілсудський заздалегідь не зрадив. Стаття заповіджена якраз на дні гострої боротьби в соймі, є одначе цілком неподібна до всіх отих гострих енунціяцій і політичних статей Пілсудського, які появлялись від часу до часу в минулих місяцях. Марш. Пілсудський говорить в своїй чисто історично-літературній статті про свої спомини та з'ясовує безпристрасним, зрівноваженим тоном про свою участь в польських революційних подіях, перед 25 роками. Тотеж тема і тон статті розчарували усю польську пресу, яка жадала нових сенсацій. Проте, при усій академічности й мнимій неактуальности статті Пілсудського, не можна їй відмовити певного політичного значіння також для нинішнього дня.

Обширна стаття Пілсудського говорить про підпольну революційну роботу польських елементів внутрі царської Росії, спрямовану до розвалу Імперії і віднови польської державности. На початку статті марш. Пілсудський стерджує, що маніфестація на площі Ґжибовській була першою формою збройної боротьби проти Росії. Після вибуху російсько-японської війни, Пілсудський виробив плян широкої польської акції з огляду на це, що Росія замішалась у війну, щоб заздалегідь бути готовим на всякий випадок і в слушний момент активно встрянути в хід подій. В тодішний момент, Пілсудський підготовлював відозву до народа, в якій опротестовано мобілізацію поляків для чужої їм війни. Далі марш. Пілсудський говорить про техніку і про розвиток своєї конспіративної роботи, яка вимагала богато нервів, терпеливости, і самопосвяти. Коли російський уряд зарядив після вибуху війни з Японією мобілізацію в Польщі Пілсудський вирішив перешкодити тій мобілізації Поляків, за всяку ціну. Найкращим засобом для цього видалась йому збройна польська маніфестація на вулицях Варшави і щоб її уможливити, Пілсудський перепачкував в доволі трудних конспіративних умовах потрібну для цього зброю і муніцію з Битома і Катовиць. Наслідком маніфестації на площі Ґжибовскій, російський уряд обмежив мобілізацію на польських просторах.

Поминаючи цікаві і вартні читання подробиці, про орґанізацію колишньої польської підпольної визвольницької роботи, приходиться запитати, яка ціль цеї статті. Якраз в даний момент? В спокійному, зрівноваженому тоні статті треба можливо добичувати бажання, вплинути успокоюючо на оте заогнення і неспокій, що їх викликали в Польщі недавні соймові події. З другогож боку, стаття є незле придуманим тактичним ходом, головнож для ослаблення польської соціялістичної опозиції. Публікуючи якраз тепер спомини про свою активну ролю в П.П.С. Пілсудський зтуплює до певної міри вістре соціялістичній пропаґанді, зверненій проти особи польського маршалка. Вказівка на колишнє спільне підпольне пережиття і леґенду конспіративної революційної праці, завсігди находить відгук в масах, в немалій мірі, завдяки романтиці цього революційного переживання.

Польські пепесівські круги, які донедавна звеличували маршалка Пілсудського як „свого чоловіка“, стараються нині усіми силами зробити його серед соціялістичних мас непопулярним. Длятого теж переконують своїх прихильників, що Пілсудський грав в історії польського революційного соціялізму „порівнюючи малу ролю“. Стаття Пілсудського яка цьому перечить є зручно виміреним ударом в бік соціялістичної опозиції. У всякомуж разі, відсвіження леґенди самостійницького революційного підполя приходить соціялістам дуже не на руку.

Богун.

Дописи.

Костільники, повіт Бучач. — Велику славу приносить нашому селові аматорський гурток, що його засновано в 1925 році, а який досі дав понад сорок вистав. Дня 13. X. ц. відограв наш гурток „Сватання на Гончарівці“, під проводом п. Івана Кузя. Співи підготовив і вивів п. Яворський Микола, кандидат на дяка. Дохід з вистави призначено на розбудову нашої читальні „Просвіти“. Публика виповнила салю по береги. Молоді прибуло на цю виставу найбільше. Два тижні пізніще обходило наше село великий празник святої Параскевії. Тому, що народу на цей празник прибуло дуже богато з дооколичних сіл, наш гурток повторив вище згадану виставу. Гостей прибуло стільки, що нікуди було ігли встромити. Як що року, так і сего року збирали у нас дівчата датки на дар „Рідній Школі“. Кожному жертводавцеві припинали сино-жовту ленточку на знак, що він, як свідомий син великого народу, виповнив свій обовязок і зложив жертву на „Рідну Школу“. От, коби то всі села були такі як наше, то можнаби сміло сказати словами великого Тараса, що на нашому селі—„і серце відпочине“.—Т-к-М.

Трушевичі, повіт Добромиль. (Свято 1. листопада). — Громадяне села Трушевичі, пов. Добромиль, дня 1-го листопада святкували Свято XI. річниці проголошення Української Держави. В місцевій церкві відбулося Богослуження, на котрім о. декан Йосиф Маринович виголосив патріотичну проповідь та пояснив вірним вагу і значіння цего Свята. Відтак вирушив церковний похід під памятний хрест, посвячений 1927 році в честь поляглих Героїв нашої громади. Їх число сягає до 22. чол., сімох полягло за час українсько-польської війни, а 15 за час світової війни. Місцевий хор, під проводом Осипа Менцінського, співав панахиду, а на закінчення відспівано „Боже Великий“. Відтак похід рушив з поворотом до церкви. Потім громадяне зійшлись до салі „Народного Дому“, де дальше продовжувано Свято. Іван Уляновський, молодший, відчитав з книжки поезію, о. декан Йосиф Маринович відчитав з календаря „Червона Калина“ спомини переходу Української Галицької Армії за Збруч 1919 р. Відтак відспівано кілька гарних патріотичних пісень, після чого Свято закінчено народнім гимном. На жаль знайшлись в нашій громаді такі одиниці, що їм це Свято було байдуже; вони навіть не прийшли, щоб скласти пошану тим, які віддали своє молоде життя за Волю свого Народа. Сором великий таким одиницям, які, мимо пятого з черги „Листопадового Свята“ в нашім селі, так байдуже відносяться до памяти українських Стрільців-Героїв. Хай це буде послідний раз, віримо, що на будуче не буде ні одної одиниці, якаб не пішла за приміром свідомої частини нашої громади. — Як кожного року підчас національних Свят, так теж і цього року постерунок поліції паньствової з Передільниці — беріг публичного спокою якого ніхто й не думав заколочувати. — Громадянин.

Заболотів. Свято 1. листопада в Заболотові, це доказ, що пильною, невсипущою працею можна добитися всього.— На тутешньому запущеному ґрунті ще тому два роки неможливо було думати про подібну торжественну хвилю. — Минулого року тільки малий кружок свідомих, помянув память героїв. Та коли гурток ідейних людей, на чолі з місцевим адвокатом Дром В. Муровичем, не зразився невдачами, а розкладовій, анархістичній роботі сельробівщини протиставив позитивну працю і власний приклад, наслідки цеї праці почали давати чимраз кращі успіхи. Місце кпин і насміхів над нашим минулим займає любов і пошана до тих, що життя своє віддали за краще завтра Нації. — Вже ранком почали напливати люде з Тулукова, Тростянця, Ілинець, Демича і инших сусідних сіл, не зважаючи на робучий день і виповнили церкву битком. — Трох священиків з о. М. Сулятицьким, місцевим парохом на чолі відправило торжественне богослуження, а опісля панахиду. о. Ю. Кисілевський, парох Хлібичина п., виголосив зворушливу проповідь-промову, що витиснула сльози на очах поважних старців, піднесла зібраних на дусі і додала їм сили видержати в нерівній боротьбі. — По панахиді зложено на гробі поляглих героїв вінці від громад: Заболотова, Кіліхова, Тулукова й Ілинець. — На інвалідів зібрано 23·50 зол. — Сьогоднішне свято виказало, що серед широких верств громадянства Заболотівщини поширюється зрозуміння нашої традиції, цеї найбільшої цінности яку ми маємо і якою можемо гордитись, а заразом дало запоруку, що життя цеї частини нашої Батьківщини поплине иншим руслом на скору стрічу кращій майбутності. — Учасник.

Памятайте про українських Інвалідів!

Вступайте масово в члени Т-ва Допомоги Інвалідам!

Зближається традиційний місяць грошевих жертв на удержання українських інвалідів. 200.000 зол. треба річно, щоб українським інвалідам дати ту мінімальну ренту, яку вони від Товариства одержують.

Товариство Допомоги Інвалідам вже не має ніяких грошевих засобів. Останні гроші видано попереднього місяця на ренти.

Обовязком усіх свідомих громадян є стати членами Товариства Допомоги Інвалідам. Сповніть цей обовязок тепер у місяці листопаді. Вишліть місячну вкладку (50 сот.) або річну вкладку (6 зол.), та самі переконайте своїх найближчих, приятелів і знайомих, щоби й вони стали членами УКТОДІ та вислали свою вкладку.

Допомагати інвалідам Української Армії мусить цілий нарід. Не обовязком, але почестю є стати членом УКТОДІ, стати в ряди тих, що несуть поміч своїм інвалідам. Тому масово вступайте в члени УКТОДІ і присилайте членські вкладки на адресу: УКРАЇНСЬКЕ ТОВАРИСТВО ДОПОМОГИ ІНВАЛІДАМ у Львові, Руська 3/II, або долученими чеками.

Українське товариство допомоги інвалідам у Львові.

Вже вийшов з друку і продається
Ілюстрований Календар-Альманах
Ціна: 2·80.
„Наш Прапор“
на рік 1930.
Замовлення слати на адресу:
Видавнича Кооператива „Наш Край“ Перемишль, ул. Побереже Пілсудского 1
Книгарням і кооперативам опуст.

Др. Ол. Бабій.

ЧОГО ВЧИТЬ НАС 1. ЛИСТОПАД 1918 р.?

Минають роки за роками.

Вже сьогодні 1. листопад 1918 є тільки історією, тільки чарівним спогадом, тільки великим сном, що приснився нашому народові раз на сотні літ...

Проминуть ще десятки літ і наше покоління, що було живим учасником і наочним свідком великого чину 1. XI. 1918, відійде у вічність. Тільки сивоголові старці будуть розказувати внукам про найкращий день в історії Галичини, про день, коли над вежами города князя Льва замаяли синьо-жовті прапори....

Не забудеться 1. листопад і за сотні літ, а навпаки: час буде накладати на стрілецькі могили під Львовом щораз то ясніщий ореол і вінчати память стрілецьких героїв щораз дорощими лаврами. Забудуться тіни і плями великого листопадового чину так, як забувається все зле, неґативне та руйнуюче, а залишиться тільки ясна сторінка в історії України, сторінка записана золотими буквами:

„Був у нас великий день 1. XI. день, коли ми по століттях неволі бачили рідну державу, рідне військо на вулицях столиці галицької землі“.

Дорогим, але й траґічно болючим є для нас спогад того великого дня. Дорогим, бо в той день ми здобули все, — не лише самостійність, але й соборність наших земель. А траґічним і болючим є цей спогад тим, — що здобули ми все на те, щоби скоро знова все це стратити.

І так, як одиниця ніколи так не освідомляє собі власних хиб і помилок, як у хвилях особистих нещасть і траґедій, так само і нація, переживши велику траґедію 1918 — 1920 року, мусить і може в світлі тої траґедії глянути сама собі в обличчя і наче в зеркалі побачити сама себе та перевести строгий обрахунок свого сумління.

В огні воєнних пожеж, в полумю великої революції 1918 — 20 років, в муках і болю тисячів борців, що впали за свободу, а вдержатись не мали сили, — мала українська душа нації свою велику траґедію, що дала нам найкращу можливість пізнати самих себе, свої добрі та злі сторони, свої світла і тіни.

Революція, яку ми пережили це найкраще зеркало духа нашого народу і память борців, що впали після першого листопаду 1918. та чин І. XI. накладає на нас обовязок: Не змарнувати великого дня І. XI. 1918, а бодай використати кров і труд десяток тисяч для усвідомлення й удосконалення душі нашого народу.

Бо вірю глибоко кождим фібром своєї душі, що тільки відважні одиниці та народи, що не вміють закривати своїх хиб серпанком мучеництва та звалювати вину на ворогів й обставини, використовують свої траґедії для власних користей в будуччині.

Бо вірю, що тільки ті виходять із життя побідниками, що мають відвагу глянути дійсности в очі, бачити нагу правду. Тому маймо відвагу бути чесними й відважно гордими та вдарившись в груди, сказати собі: „Нація має таку долю, на яку собі сама заслужила! Ми за нашу траґедію винуваті самі, і самі мусимо приняти на себе тягар наслідків своєї траґедії!“

Нема таких злих обставин, з яких життєздатна та здібна і сильна нація не вийшлаб побідником і нема таких добрих обставин, яких безсила і невдачна одиниця, чи нація не змарнувалаб.

І тому не кидаймо проклонів на ворогів, не рвім у розпуці волосся, а з покорою і твердим мужеським почуттям спокою в серці переведім обрахунок сумління

Бо життя є боротьбою в якій побіджає той, хто сильніщий. І коли ми не побідили, то доказ, що ми зрадили оснований закон природи, її стремління до сили, до вищого, досконаліщого типу життя.

В суспільнім життю, так, як і в цілій природі грають ролю лише взаїмовідношення сил і перший листопад 1918 року, лишає нам криваву науку, головну і найважніщу: що ми мусимо стреміти за всяку ціну здобутись на силу, на міць, мусимо на Сході Европи стати на стільки могутнім чинником, що бувби здібний з власної волі кермувати своїм життям.

І коли ми із нашої траґедії винесли цю головну науку, то тепер спитаймо себе: чи українська нація 1918 р. була вірна тому законові природи, який говорить, що стремління до сили, це основа життя?

І на це питання мусимо відповісти, що тільки невеличка меншість нашого народу інстинктовно відчувала цей закон буття і намагалась в добу революції поставити нашу долю в залежність від самої сили власного народу. Тою святою неоцінною горсткою було українське військо та ті, що допомагали створити нашу збройну силу.

А загал українського народу поділився на два табори: один табор вірив не в остаточний арґумент сили, але вірив у абстрактну вселюдську справедливість Союзів Народів чи інших опікунів ідеї блага, вірив у перемогу правди, не сили й узалежнював долю нашого народу від виконавців та носіїв тої ідеї.

Другий табор українського народу вірив, що не рішає сила, але рішає ідея братання і солідарности робітничих чи селянських міжнародних мас, вірив, що закон сили й боротьби це вмерлий закон, це закон зоольоґії, і що йому на зміну приходить ідея братерства й любови між працюючими верствами всіх націй.

Траґедія нашої революції показала нам наглядно, що законів природи не можна вважати істнуючими лише для якоїсь доби, що не можна вірити начеб то культура, гуманність, цивілізація 20 віку приневолює нас кермуватись нам іншими прінціпами, як наші діди і прадіди.

Революція навчила нас, що активними і творчими в роках 1928—20 були тільки ті, що вірили в закон сили, а ті що вірили в абстрактні ідеали засудили більшість нашого народу на пасивність і довели до катастрофи й невдач навіть ту святу, неоцінну меншість.

Що залишилось сьогодні із всіх наших надій на вселюдську справедливість, на побіду ідей братерства і любови між народами?

Лишився болючий, ганебний спогад і *каяття*.

А що залишила та меншість, та горстка, що вірила тільки в силу меча і людської волі?

Лишила по собі славу, яка не вмре і не поляже, лишила чарівну традицію, якою житимуть десятки поколінь, лишила велику леґенду героїзму, самопосвяти і величі.

Коли над землями України пронеслася буря революції, український нарід опинився самотний, опущений всіми, залишений на долю і недолю, і — зданий на власну міць і силу.

Де були всі Союзи Народів тоді, як по тюрмах і таборах гинули тисячі наших братів? Де була ідея справедливости й братерства й гуманности.

Де були всі ці перші, другі, треті й Десяті Соціялістичні Інтернаціонали, як український селянин і робітник вмірав від куль робітників сусідних народів і був катований в тюрмах робітничими руками?

Хто став на оборону покривдженого українського народу коли вся Україна спливала кровю і сльозами працюючих мас?

Ніхто!

І траґедія нашої революції дала нам Закон писаний крівавими літерами: що всі абстрактні ідеали, утопії це тільки дешева позолітка на рамцях грізної, жахливої картини дійсности.

А дійсність це боротьба сил. І святкуючи роковини листопадового чину, ми і наші будучі покоління святкуватимуть перш за все память тої меншости, що вибрала найправильніщий шлях: шлях обєднання всіх творчих сил під одним національним прапором, без огляду на їх клясову приналежність.

Революція розбиває всі штучні абстрактні утопії так, як буря розриває павутиння завішене на деревах і чин першого листопаду вчить нас, що нам не вільно опирати далі своєї праці й надії на павутинню, але треба оперти на тих міцних живих і зелених деревах, що лишаються цілі і незломні після бурі.

А деревом життя — є тільки віра в силу національного духа, віра в єдність і нерозривність нації, що живе окремішним життям самостійного орґанізму, та не може і не сміє мати спільних ідеалів та стремлінь із синами чужого народу, безогляду на те, до якої кляси вони належать.

Вірмо, що рана яка ще ятриться в наших серцях після катастрофи 1919 року, це не смертельна рана, а тільки біль, що остерігає нас перед хвилевою небезпекою орґанізму.

Вірмо, що творці листопадового чину 1918 року хоч і впали в нерівній боротьбі і вдержатись не мали сили, то лишили нам безсмертну науку, яка визволить нас від нашого безсилля від наших помилок і хиб та принесе побіду в будуччині.

НАУКА І РОЗВАГА

Додаток до Українського Голосу.

Ч. 1/46. Перемишль, Неділя, 17. XI. 1929.

ТЯГА НА ПІВНІЧ.

Підходить зима. Богато людей навчених холодним досвідом, лякається, щоб минулорічні морози не повторились цього року знова. Не один господар оглядає з турботою свій садок і так уже потурбований торічним холодом, особливо добре кладе на той раз загату, підправляє стайні та обзаводить хату зимовим паливом. Цей переляк перед невідомим майбутнім збільшують скрізь численні покликані і непокликані пророки від погоди. Вони зі всяких, тільки їм самим зрозумілих знаків, зі звізд і зіставлень чисел років, з перебігу минулого літа, зі шерсти худоби, із ранніх мряк і Господь зна ще з чого, пророчать людям нове зимове лихо. Народ, звісно, лякається, хоч в дійсности нікому невідомо як буде далі. Та коли подумати над справою глибше, можна з деяким оправданням припускати, що підходять постійно часи де більшість людського населення нашої землі буде жити в умовах, в яких подібні морози як ми їх пережили минулого року, будуть звичайним, нормальним явищем. Коли уважно прослідити кількатисячлітну історію людства, то між іншими спостерігаємо дуже дивне явище, що в протилежність до привичок кожного окремого чоловіка, який залюбки втікає зі зимна до тепла, саме людство в своїй масі втікає з тепла до зимна, отжеж на протязі усієї памятної історії пересувається в щораз зимнійші околиці. Наскільки сягає наша історична память, в життю усього людства є помітна хоч і дивна, то тим неменш незаперечна тяга на північ. Маємо тут до діла з явищем, яке можемо що лиш певними даними ствердити, якого одначе не вміємо покищо причиново пояснити.

Вчені історики стверджують однозгідно факт, що центри людської культури і тим самим маса людського населення землі, пересуваються постійно з півдня на північ, з горячих, тропічних околиць в щораз холоднійші. Ось так перші великі людські культури повстали перед тисячами літ в найбільш горячих околицях землі: в Египті, Індіях і Мезопотамії. Ба, навіть в околицях де нині люди заледви витримують соняшну спеку, колишні людські покоління сотворили великі, залюднені, але нині ледви памятні культурні центри, як от в краю Хмер в Задніх Індіях, Сінґалези на Цейльоні, Маляйці на Яві, народи Моя на півострові Юкатан в Америці, то що. Цікаві є зіставлення, які виявляють звязок поміж історичним пересуванням культурних центрів на північ а степенем пересічного тепла на даних землях. Так ми бачимо, що одна з найстарших культур світа, сумерійська, яка існувала перед 5400 роками в Мезопотамії, розвинулась при 24 степенях тамтешнього пересічного сталого річного тепла. Слідуюча по них культура Аккадійців, пересунулась вже трохи на північ, в умови де панувало 23 степені пересічного річного тепла. За часів египетського короля Нехона центр тодішньої найбільш розвинутої культури пересувається до долішнього Египту, де панує пересічно 22 і пів степенів тепла. За панування королів Птолимеїв, центр египетської культури переноситься ще далі на північ, на Побереже Середземного Моря, до Александрії, де середна температура виносить 21 степенів. В тому часі і на тімже степені тепла розвиваються теж старинні культури Кретийців і Фенікійців. Ще більш на північ лежав культурний центр асирійської Ніниви. Дальший розвиток йде попросту великими скоками на північ, в сторони щораз більшого зимна. Около 1000 літ перед приходом Христа розвивається центр Єврейської культури в Єрусалимі, в ширині о 17 степенях температури. Рівнобіжно починає розвиватись велика Фенікійська культура в Картаґіні. Потім приходить великий час північних країн Середземного Моря; грецькі Сиракузи мають вже тільки 16 і пів степеня, передримська т. зв. етрурійська культура розвивається в Італії при 14 і пів степенях. Перед самою появою Христа центр римської культури і могучости розвивається в Римі при 15 і пів степенях.

Сумерійці і Акадійці не сподівались, що кілька тисяч літ пізнійше найбільш людні й культурні центри людства будуть лежати в околицях Середземного моря, що їх вони уважали за щось ще гірше як нині Сибір, Камчатку чи Аляску. Так само Греки і Римляне уважали всі краї, які лежали на північ від Піринеїв, Альп і Карпат, за варварську і пусту диковінь, в якій, на їх думку, чоловік жити не мігби. Але тяга на північ на Римлянах не припинилась і після тисячі літ „варварська північ“ розвиває свою власну цівілізацію так далеко, що переганяє і опановує південь. Льондон має 10 і пів степеня пересічного тепла. Антверпія і Париж рівно 10. Берлін 8. Північна Німеччина має від 9 до 7 степенів тепла. Штокгольм 5.

Це лежало до певної міри в природі річи, що наслідком цього розвитку, після колишніх Сумерійців, які мали 24 степені пересічного тепла, до сили і могучости прийшла по тисячах літ Росія, якої столиці мають 4 степені. За 6.000 літ — 20 степенів ріжниці!

Але чи кінець уже на тім? Нині ми вважаємо околиці обох бігунів за справжнє зимне пекло, в якому чоловік ніяк не може жити. Але вчені є інакшої думки. Вони твердять, що чоловік опанує і пересуне свої культурні центри в околиці ще більшого зимна. Це є що-лиш питанням технічного життєвого приспособлення, а не питанням людської життєздатности. Доказують, що і на найдальшій півночі можна жити „зі землі“ так само, як і в наших околицях.

І справді. Бачимо, що люде заганяють свої культурні оселі щораз далі на північ. В 1763 р., після французько-анґлійської війни, Французи віддали Анґлійцям цілу Канаду в заміну за маленький остров Ґваделюпу, на к ім росла цукрова тростина. Нині за Ґваделюпою треба з трудом шукати по мапах, затеж кожна дитина знає вартість Канади. Канада була довгий час для Американців чимось в роді нашого Сибіру; завдяки технічному приспособленню люде поконали тутешнє зимно і нині є склонні вважати Середню Америку за країну, в якій не можна жити ізза — горячі. В 1867 р. Америка купила від Росії Аляску за 10 міліонів рублів. Цілий світ з них сміявся, думаючи, що на Алясці не може вижити ніяке живе творіння. Нині там живуть десятки тисяч людей, добувають щорічно сотні міліонів долярів за золото, мідь, рибу, дерево і футра. Камчатка перестає бути для людей страхіттям. На Шпіцберґах добувають вугіль і закладають оселі.

Тяга на північ вже видно увійшла людям в кров і кість. На Канаді, Камчатці і Алясці вони не затримуються, а йдуть постепенно все далі і далі на північ. В минулих десятиліттях мав місце цілий ряд експедицій до обох бігунів. Спочатку це називалось науковим відкриттям і спортом. Ще вчора санчатами, а нині люде добуваються до ціли літаками, підводними лодками і воздухоплавами. Близький полет Цепеліна на бігун, є тільки одним з богатьох виявів невмовкаючої людської тяги на північ. Не є виключене, що люде найдуть шляхи приспособлення, щоб жити колись стало навіть на самих — бігунах. Коли ми нині з переляком думаємо про зиму і про 30 степенів пересічного холоду, то хто знає, чи майбутні культурні покоління не будуть жити в умовинах, де 50 степенів зимна буде цілком природною справою.

Студей.

РОМАН ОЛЬГОВИЧ.

ОСІНЬ.

Срібний смуток павутиння,
Мов одгуки жалю —
Шелестіння...
Сіротіння...
Туга крила розстелила
Над сірою даллю.

Зажурився дим на горах,
Що день умірає —
Зажурився...
Задивився...
Смуток плаче, голод кряче,
Колоски збірає.

Сіра нудьга ходить полем,
Пізноквіти косить —
А за нею
Здовж стернею
Осінь ходить, руки ломить,
По квітах голосить.

Гнуться жалі павутинням,
Срібними нитками —
Вітер знявся,
Засміявся...
Жовте листя рветься, бється,
Плаче за квітками.

Хтось по нивах тихо ходить,
Срібні сльози сіє —
Затремтіли...
Заблестіли...
День пристанув, тихо глянув:
Все снігом завіє...

Мустафа Кемаль — рятівник Туреччини.

Ще далеко до великої війни Туреччина придбала собі назву „хорого чоловіка Европи“; на протязі більш чим одного століття від неї відривались постепенно щораз то нові окраїнні провінції, які зрештою по черзі або підпадали під вплив великих европейських заборчих держав, або таки цілком усамостійнювались. Ось так відпав від Туреччини Балкан, племена північної Африки, Єгипет, Тріполіс, Туніс, Марокко, Белюджістан і др. Простір турецької імперії прикривався колись майже вповні з просторами магомеданської віри, в немалій мірі з тої причини, що турецький султан був халіфом, т. є. видимим головою магомеданської церкви. Подібним обєднюючим державним елементом була наприклад в царській Росії православна віра. Також ідея султанату, подібно як ідея царату в Росії, чи цісарства в Австрії, отжеж взагалі ідея монархізму була тим дальшим чинником, що звязувала і втримувала ті великі держави вкупі, — помимо ріжноманітного національного складу їх населення. Причини, що привели до роскладу так само Австрії, Росії як і Туреччини лежать в тім, що з постепенним ослаблюванням обєднуючої ідеї монархізму зростали і зміцнювались ідеї розєднуючого демократизму, в парі з рівночасним зростом самостійницьких національних стремлінь поневолених в тих імперіях народів. Крім цього, на просторах Туреччини однакова колись для всіх магомеданська віра почала, націоналізуватись, т. зн. уподібнюватись до окремих вірувань звичаїв і понять тамтешніх народів. Так повстали великі магомеданські національні секти, як от вагабізм, бабізм, ахмадіджа, зовсім подібно, як на ґрунті однакового колись для всіх православя, повстала українська національна автокефальна церква, тощо. За окрім ослаблення ідеї монархізму, націоналізації магомеданства і сепаратизму поневолюваних Туреччиною націй, остаточною причиною упадку турецької імперії, був занепад адміністрації і управління на місцях, економічна відсталість і страх перед всякими змінами і реформами. Ось так довоєнна Туреччина була дійсно неначе отой хорий чоловік, що ні жити ні вмерти не може, трималась вона щолиш по силі привички. Велика війна, завдала їй останній удар. Від Туреччини відірвались рештки її колишніх чужонаціональних провінцій, Сирія, Палестина, почасти Вірменія і передовсім велика Арабія. Туреччина змаліла аж до просторів, на яких жило виключно турецьке населення. Одначе процес роскладу і упадку на тім не припинився, але перекинувся теж на саму корінну Туреччину. Ось так Турки станули перед загрозою, що втратять не то, що пануваннє над чужими народами, але й власну самостійність. Наслідком програної війни сама Туреччина мала стати т. зв. американським мандатом, т. є. перейти під управління Америки, отже зробитись підлеглою кольонією. Туреччина станула перед загрозою, що взагалі зникне з карти світа.

В тій найгрізнійшій для Туреччини хвилині, піднявся один чоловік, що запобіг поневоленню Туреччини, зберіг її самостійність, відбив усі напади і зазіхання чужин-

---

АНАТОЛЬ КУРДИДИК.

ЖАРИНКА.

Понурий осінний день щойно піднімався з постелі мряк, тай стягав з неба хмарини, аби отак трошечки бодай засвітити землі сонцем зимним, холодним.

Усе довкола було мокре, скулене. помяте. Невиразне і замазане.

А вони оба вийшли в такий саме час.

Отак засіріли за ними дроти та стовби та силует поста, а над усім важкі обриси бараків — розлізлі, присірені туманами.

За ними табор — впереді шлях.

Куди?

Глянули один на одного — тай один в другому те саме вичитали:

Куди?

Глядули іще раз — тай відповідь побачили: Обдертий, брудний плащ, стара, витерта, з поломаним дашком мазепинка, а зпід ньої очі...

Абож то очі?

Темні челюсти і тільки іскорка на дні. А так далеко, як в керниці. А по лиці рови і борозди, як плугом по облозі.

Іще ріпаві руки тай черевики повязані: шнурком і дротом.

Спиталися вічми: куди? та у відповідь туди — на полудне оба подивилися...

А звідтам: мряки, мряки...

І шістьдесять миль...

Підняли ковнір тай пішли...

Журавлі два, що не долетіли, а вертаються...

—

— Степане — а багацько ще?

— Ще з двайцять...

— Ов...

Поза плечами жарини і отак чує — сила кудись на відбитках черевиків в болоті остає. По каплі...

І по каплі піт на чолі...

А так хочеться йти!...

Так хочеться дійти!

Дуже хочеться!...

—

Вступили в якусь хату. Хтось на стрічу подивився, як на волоцюг:

— Вам чого?

— Ми...

Тай важко признатися. Каміньцем в гортанці гірке слово.

... з табору...

— А!....

І відразу двері:

— Бандити! Марш!

Похнюпились, тай на місток, а з містка на дорогу, а дорога в далину — далину...

—

Під кущами в лісі вогонь останнім вогким сірником розвели. Палили листи, бо пруття займатися не хотіло.

Сичало, струйкувало димом.

А як перший вогник показався — то до нього чотири худі руки, як до щастя. Худі, худі, костисті...

— Степане, я вже чую — не дійду...

— Мусим!...

— Не дійду. Не хочеться. Соромно. Виходили — памятаєш?

Опер обличча на долоні тай наче з вогню читив:

...і грали і квітками кидали. А багнети до сонця, як срібло. Що то були гори, яруги — правда?

...а так гналося — памятаєш? Сотня бігом! Слава...

...і отак тріскали ворожі лави, як ржавілі обручі...

Пристанув — а Степан слухав. Тріщали ялівцеві прутики.

— Ти знаєш — я нераз над тим думаю: Відки та сила була? В пятнайцятьох набоях, чи де? Чи в подертій мантлі?

Ніхто не відповів. Дим в якісь квіти на тлі облізлого, рудого ліса складався...

— Знаєш — де була сила? В груди. Груди такі були, як котел повний пари. Повний жару посвяти.

Якась гілячка хруснула голосніще.

— Вимотали. Дні і ночі і бараки і побої і воші...

Розшибнув сорочку:

— Ади, які груди. Ребра одні. І там десь з того вогню тільки така жаринка, що щей пече...

Ще пятнайцять миль осталося, пятнайцять миль. І на пятнайцятій...

— Степане — ти йди. А мене остав. Що я? З чим піду до хати?

— Петре — жінка, а діти?

— Що жінка, діти — Степане? Їм здорового батька, робітника, — а прийде сухітник — завада...

К-гу... — захрипів підтверджуючи...

К-гу. — по пустому вогкому полі, де останні бадилини вяли...

Обтер кров з уст тай далі:

— Йди, Степане! Я видів цілу дорогу, богато жару у тебе, сил. А я? Я не маю...

К-гу...

...Лахи мокрі від воглих туманів, що як воли над балкою. З черевик посинілі, брудні пальці. І мазепинка зімнята...

— Петре — ти не кажи. Ти потрібний, як свідок. Бо як я прийду дужий та оповідати стану — не повірять...

— А мені хто повірить?

Питався пустки, мряк...

— Хиба діти...

І ще нагадав:

— Тарас, Микола, Петрик...

—

Над вечір десять ще довгих миль.

Хмари довкола, ніч, але це вже свої сторони. Вже з хати не виганяють, заночують...

А в ночі по хаті: К-гу, К-гу!...

...Таке чорне обжалування світові кривдників...

—

— Ні, Степане, я вже дальше не піду.

Зустрів залякані очі на чорному, як землиця, обличчі.

— Не можу — оправдувався. — Не можу. Ногою не ворохну...

Дихав важко, аж цілий підносився...

— Ще оця жаринка пече...

Попарпав руками щось коло пазухи, витягнув платок:

— А подивися: жінка, діти... Але я вже їх не побачу...

Розвинув. Підніс. Дивився.

І враз: К-гу! К-гу!...

Безсильно тріпалася голова. Довго. Спазматично.

Як перестала — мов зганув щось...

— Якби я там — то щеб може подужав...

Подумав.

— Ні, таки подужавби.

А Степанові руки до його:

— Петре! А держись за шию!

— Степане, що ти...

— Держись, кажу...

—

— Та ти вже мене отак третий день несеш? Степане — кинь!...

З напучнявілих напругою уст:

— Петре, донесу...

Та пощо?

— Пощо? Ти свідок всього. Жаринку маєш в груди...

Дихав важко і отирав піт.

— Діти, сини в тебе...

— Ну і що?

— Мусиш у їх в груди запалити вогонь, жаринку, а тоді як хочеш...

Тихо снувалися листки по дорозі. Змовчало поле.

— Я присяг, що донесу.

...У Петра роси на віях, отакі, як осінню на привялих листках...

— Свідчитимеш, Степане!...

...Листки гонять, гонять...

— Так! Свідчитимеш. Живим свідоцтвом!

Львів, 6. II. 1929 р.

ців зі зовні, перевів в краю цілий ряд оздоровлюючих реформ і міцною рукою випровадив Туреччину з революційних колотнеч, роскладу і анархії.

Цей рятівник нації і творець нової Туреччини це — *Ґазі Мустафа Кемаль*, знаний в Европі як Кемаль Паша, а в Туреччині званий просто „Ґазі“ т. є. по нашому — пан.

Кемаль Паша, це передовсім вояк, має 49 літ, є президентом Турецької Республики, її дійсним диктатором і провідником. Родивсь він в Солуні, в Греції, в міщанській родині. Його зчаста називають „анатолійським хлопом“ і з ним він має одну дуже замітну спільну ціху: неймовірну твердість, впертість і витрималість в досяганню раз поставленої цілі. Але Ґазі не тільки твердий і впертий. Він теж природно інтеліґентний. Ще в школі йому додано причіпку „Кемаль“, що значить по нашому „досконалий“, бо в парі з видержливістю і послідовністю він вже скоро виявив великі, здібности в науці. Він вчивсь на військовій академії, але вже скоро зрозумів безвідрадну політичну дійсність і безнадійність султанської Туреччини. Як молодий, ледви 25 літний сотник він просто з військової школи звязується з молодо-турецьким рухом, який хотів революційним способом знищити старий безсилий лад, щоб ще поки час ратувати і оздоровити Туреччину. Його за це арештують і він 4 роки скитався на чужині як еміґрант. Маючи 28 років вернув до Туреччини. Він скоро авансує і виявляє великі орґанізаційні і військові здібности. Кемаль був проти того, щоб Туреччина звязувалась у війні з Німеччиною і Австрією. Але коли всежтаки прийшло до союзу, Кемаль робив усе що міг і власне підчас великої війни він здобув собі в Туреччині послух і популярність. Коли війну Турки програли і всі, навіть турецькі націоналісти потратили голови — Кемаль заховав свій анатолійський „хлопський“ спокій і ясну голову. Він зрозумів, що в той час в султаньскім окруженню не найдеться сил для відборони країни, що султан піде на анґлійську неволю, що підпише всякий договір. Тотеж він скликує в Ерзерумі перший, а потім в Сівашу другий турецький націоналістичний конґрес. Стягає довкола себе розбиту і здеморалізовану армію, переорганізовує її, закликає турецьких націоналістів визволити край від заливу чужинців. Всі здорові національні елементи відгукнулись. Він творить національний турецький уряд, скликує в Анґорі Установчі Нац. Збори. Кемаль розбиває згодом двократний наступ анґлійців, які нацькували на Туреччину Греків. Він кинув в турецькі маси кличі національної відборони і під прапором націоналізму згуртував довкруги себе найбільш активні турецькі, елементи. Він відбив чужинецькі інвазії, скасував султанат і халіфат як шкідливі для віднови держави, і після побіди над зовнішним і внутрішним ворогом, взявсь за зорґанізовання держави. Творець держави, занятими реформами, перетяжений справами державного управління, находить доволі часу для товариства, спорту танцю і розваги, а це зєднує йому також богато прихильників. — Мустафа Кемаль, рятівник Туреччини, є одною з найцікавіщих постатей післявоєнної світової історії. *Ю. М.*

ЛИСТИ З БЕРЛІНА.

(від власного кореспондента У. Г.)

Лист 1, *про берлінські сензації взагалі, про чотирьох чесних братів особливо, про маґістратського вужа спеціяльно, про нещасливу подорож пана посадника отак мимоходом і про дороге але політично шкідливе футро пані бурмістрової цілком — з окрема.*

Берлін, дня 4. XI. 1929.

Ґ. Л.—Берлін має щодня свої свіжі сензації, щодня щось нове, займаюче, щось, про що мусить говорити ціле місто. Раз, це якась велика кінова премєра, то знова, приїзд якого небудь славного чоловіка, якусь катастрофу, спортову подію, або товариський скандал. Але Берлін має теж коротку память. Довго тут сензація не втримується. Вулиця хоче кожного ранку мати щось свіже, так само як щорана мусить мати свої свіжі булки, ославлені берлінські т. зв. „шріпи“. І коли вже трапиться щонебуть про що люде говорять більше ніж тиждень, то це вже видно річ неабияка!.. В даний момент маємо тут аж дві великі сензації нараз, які не сходять з дебат, вже від ряду тижнів. Це передовсім одна приватна справа самого Берліна, домашні бруди, яких пранням займається з виїмковою насолодою ціле місто. Йде тут про ошуканчу і корупційну аферу братів Скляреків, 4 купців, які цілими роками надували місто на десятки міліонів марок. А друга справа, яка теж уже від тижнів тримає ціле місто в напруженню, це — питання плебісциту проти пляну Юнґа, яким управильнено німецькі воєнні відшкодовання супроти побідної Антанти. І хоч як Берлінці люблять новости, то всетаки, про ті дві справи не хочуть і не хочуть перестати говорити. Про щож йде?

*

Почнемо від ославлених вже на цілий світ братів Скляреків. Одні кажуть що це просто чотири галицькі жидки, т. зв. „Ґаліціянери“ які з торбами до Берліна прийшли і тут „подороблювались“ маєтків. Другі твердять, що вони німці, родовиті і справжні, тутешні таки люди. Та чи жидки вони і наші такби мовити „краяни“, чи таки справжні німці, це не міняє правди, що вони вміли ходити коло „ґешефту“ і справді, з передвоєнних „лапсердаків“ поробились великими панами. Кожен з них мав свою пишно влаштовану палату, богато прислуги, дорогі авта і всі чотири кохались в конях, мали часами найкращі перегонові стайні і дорогих джокеїв. Тай заробляли вони так, що могли собі на роскіш дозволити, приблизно 10—12 міліонів марок, що на краєву валюту виносить понад 25 міліонів злотих. Вони були доставцями одежі для офіційних установ міста Берліна. Берлін сам, як мала держава, має 4 міліони мешканців, і цілі армії своїх службовців і публичних функціонарів. Є проте кого вбірати. І вбірали так, що їм що рік 10—12 міліонів марок чистих припадало. Це був Скляреків чистий чесний заробіток. Але цього їм було мало, звіснаж-бо річ, коли буде чоловікови досить? Почали вони робити тихі таємні ґешефти; раз цього відповідального урядовця намовили, щоб взяв для свого персоналу одежі скорше як треба, то знова порозумілись з кимось іншим, купили замовлення на добрий товар, давали за те лихий, а брали гроші як за добрий, а посередникам, звісно, бариші. Поволі — поволі розвинули цей другий скритий і тихий „ґешефт“ так далеко, що крім „чесних“ 12 міліонів заробляли що рік щей других 12 міліонів, отак, „тихим способом“. За те, скрізь мали своїх приятелів, по міських установах, від возьних починаючи, а на достойних лавниках і найвищих радниках і урядовцях кінчаючи. Звіснаж річ, „треба самому жити і треба другому дати жити“. Цьої засади притримувались десятки людей з маґістрату з одного боку, а панове Скляреки з другого боку. І добре жили і одні і другі.

Аж раз, якийсь „тяжкий ворог“ (хто їх не має?) „пошкодив“, чи просто якийсь ревізор зробив ревізію, щось незрозумів, чи щось видалось йому підозріле, почав нишпорити і нипати, аж донишпорився... Трапилось йому як отій курці, що йшла майданом, побачила щось наче зерно, дзьобнула, почала тягти і витягла з ним довжезного, що раз грубшого вужа. І такого то вужа витягли з берлінського маґістрату панове ревізори. З якоїсь дурниці почалось, а скінчилось тим, що по кількох тижнях, кілька десятків людей до Іванової хати замкнули, самих радників і достойників. Тягнуть цього вужа з маґістрату вже кілька неділь, та ще не зовсім витягли, кождого дня якийсь новий банкир або директор до криміналу мандрує, а Берлін — гуде...

Найбільш неприємна історія трапилась з цьої нагоди самому найяснійшому посадникови міста, пану Др. Бессу. Бурмістр якраз на той час, коли якийсь необережний ревізор почав тягти вужа маґістратських злодійств і ошуканств — пан бурмістр виїхав до Америки, по справам служби. Поїхав, в Америці скрізь бенкети йому робили, гостювали, здоровля пили, до Президента водили і разом їх навіть відфотоґрафували. Звіснаж річ, Берлін не Пикуличі, такого великого бурмістра треба достойно приняти. Їздив посадник по Америці, а в дома тимчасом чорні хмари з громами над його містом стягались. Але буря роступилась аж тоді, коли на сцені зявилась пані бурмістрова. Що може чоловік про свою жінку знати? Як от пан посадник: Скляреків він знав, але не знав їх темних справок і не знав, що оден зі Скляреків післав пані бурмістровій дороге футро за 4000 марок з рахунком на 400 марок. Пані бурмістрова футро приняла, але навіть тих 400 марок не заплатила. Чи знала пані бурмістрова, що футро вартне 4000 марок? Як могла не знати? Не дитинаж вона! Чомуж приняла його за 400? Так думає своїм розумом чоловік з вулиці. А потім починає кричати: злодії, шубравці, людське добро крадуть! Зателеґрафували по пана посадника. Коли приїхав, його на пристані товпа люду зі свистом привитала і з лайкою на плякатах. А коли пан бурмістр приїхав до Берліна його під маґістратом купа „люду“ схопила і — тяжко побила. Сам бурмістр нічого в тій справі посуті не винен, хиба тільки, що жінки не допильнував, як це доброму чоловіку годиться. Щож торкає „народнього гніву“, який виладувався в змасакрованню бурмістра перед маґістратом, то били дра Бесса не безпосередньо пошкодовані, але берлінські люде цілком окремої марки, т. зв. „гакенкрайцлери“, які використали нагоду, щоби із речі ошуканчого скандалу зробити свій розрахунок зі зненавидженим бурмістром. Др. Бесс, є соціялістом і тут кінчиться покищо афера скандалу, а починається політика. Річ в тім, що футро пані бурмістрової послужило в місті прекрасною притокою, щоб під його гаслом повести в Берліні заїлу боротьбу за плебісцитом проти пляну Юнґа. Але до тої теми повернемо в слідуючім числі.

До питання господарської самостійности.

Політичне, господарське і культурне життя кожного народу це наче частини великого національного орґанізму. Коли нація здорова — значить як цілість зорґанізована в державу і всі її частини гармонійно і повно розвиваються — тоді для керовництва даного народу лишається тільки пильнувати постійно доцільного розвитку кожної ділянки і підсилювати його всіми потрібними засобами.

Колиж нація не тільки не є політично цілостю, але й розділена територіяльно між інші політичні орґанізми, тоді перед провідними її чинниками і кожною одиницею стають незвичайно важкі завдання. Перше: створити, вдержати і розвинути в реальну силу духову єдність усіх національних територій. Друге: розбудувати на поодиноких теріторіях національне життя у всіх його ділянках: політичній, господарській і культурній — ніколи не занедбуючи одної коштом другої. Длятого треба пізнати і вміти протиділати всім тим впливам і чинникам, які неначе жили чужого орґанізму обмотують і вдираються в кожну ділянку національного життя. І вкінці треба знати силу і слабість цеї суми одиниць, що складає національний коллєктив і багацтво матеріяльних засобів, якими він розпоряджає.

Такі завдання нашої національної політики. І вони тим тящі, що на кожній ділянці ми мусимо життя лікувати, усувати з нього чужі шкідні впливи і в безупинній боротьбі творити його і розвивати.

З цього становища я хочу сьогодні торкнутися справи клича, який висунуло наше змагання за господарське усамостійнення, а це клич „Свій до свого“. Економічна самостійність — це життєве питання кожного народу, і кожна держава старається його вирішити розвиваючи своє виробництво і торговлю і управильнюючи вивіз і ввіз. У нас, будуючи і розвиваючи своє виробництво і торговлю ми мусимо здобувати для них догідні умовини і рівночасно здержувати чужу господарську експанзію.

Яким способом це зробити?

Замало купувати і продавати тільки в своїх, як це в нас розуміють клич „Свій до свого“! Але треба:

Щоб українські центральні економічні установи орґанізували постійно ті ділянки виробництва, яких в нас ще немає. Найперше виробництво найпотрібніщих товарів.

Щоб українські фабрики й українські ремісники виробляли товарі якостево найкращі і ціною дешевші або рівні з чужими. Щоби для купця і покупця купувати свої товарі було справою інтересу, а не сантименту.

Щоб українські купці держали тільки свої товарі, із чужих лише спеціяльні, або такі, яких виробництво в нас ще незорґанізоване. Щоб вони і всі інші підприємства, як театри, кіна, каварні, ресторани, гостинниці і пр. суперничали з чужими і між собою не кличем „свій до свого“, але українською зверхньою формою, доброю услугою, солідністю та вигодою. Щоб не тільки закликати „свого“ до себе, але щоби прийшов і задоволений вийшов чужинець.

І тоді український промисловець, ремісник, купець і підприємець зможе жадати, щоб Українці йшли до нього. Бо у виробництві і торгівлі однаково важне: що подається і як подається. Перше всього треба мати сантимент зробити „своє“ добрим, солідним і гарним — а вже потому говорити про „національну солідарність“.

І тоді ми щойно зможемо говорити про те, щоб усамостійнити наше господарське життя, щоб усунути з нього всі чужі впливи і чинники і здержати чужий господарський натиск. Творячи наше життя щораз більше повним і сильним, ми рівночасно ослаблюємо і нищимо чуже.

Бо такий закон: це що росте — усуває всі перешкоди!

Богдан Кравців.

Дрібна, але потрібна робота.

З Берліна нам пишуть: Від двох літ перебуває в Німеччині мішаний український хор „Ліра“. Хором дириґує п. Михайло Горох. За ті два роки товариство обїхало усю Німеччину несучи навіть до найменших німецьких міст звук української пісні, мови і народнього побуту. Невеликий своєю скількістю (10 чоловіків і 6 жінок), а за те рухливий і порівнюючи легко находить працю. З більших міст відвідавано по кілька разів Берлін, Дрезден, Гамбурґ, Гановер, Бремен, Мюнхен, Ессен, Бресляу, Кельн і кількадесять менших. В десятках німецьких місцевих, як теж великих німецьких часописів, появляються на дорозі хору всякого рода рецензії і дописи про чар і красу української пісні, про її чутливість та віддачу у виконанню. В недавному часі відомий дрезденський музичний критик Др. Паулі рекомендував німецьким співучим товариствам, щоб ходили на виступи хору, слухали та вчились „як треба співати“. Майже в кожній рецензії про хор можна стрінутись з похвалами „басів глибоких як океан“ і „добрих звінких сопранів“. Поминаючи обставину, що праця в хорі дає 16 нашим еміґрантам можність прожитку, приходиться тут підчеркнути корисність цьої хоч і дрібної але потрібної роботи для нашої загальної справи. Це якраз і є ота робота якою передовсім можна викорінювати з поміж німецького громадянства вкорінене московською пропаґандою поняття, що українці і москалі це одна нація. І оскільки вже нині в Німеччині поняття „Українець“ нікого вже більше не дивує і є чимось самособою зрозумілим, то це треба завдячувати того рода позитивній роботі нашої еміґрації, як її в малих розмірах проводить наприклад хор „Ліра. — *Берлінець.*

Правда про Перемиську твердиню.

Чим її Австрійці боронили і як її Москалі здобували.

Перемишль придбав собі підчас великої війни широку славу у всьому світі, як могуча, нездобутня твердиня. Під ним лягло десятки тисяч російських салдатів, даремно намагаючись здобути його збройною силою. Щей до нині поміж подавляючою більшістю людей панує переконання, що Перемишль був збройно попросту не до здобуття і що Москалі взяли його тільки голодом, або зрадою. Одначе те, що якраз Москалі не вміли, чи таки просто були нездібні збройно здобути твердиню, ще не говорить про її нездобутність. Доволі цікаві і знаменні факти подає в звязку з тим відомий німецький публіцист Рода-Рода, у свій час мабуть найкраще інформований австрійський воєнний кореспондент. Він пише: Твердиню Перемишль виголоджено, бо 1.) від середини вересня аж до кінця жовтня 1914 їдловими і амуніційними припасами твердині живились три армії, міліони вояцтва, передовсім IV Армія Ауфенберґа; 2.) бо залога Перемишля була двічі за велика. Вже на початку другої, довгої облоги твердині забракло цілковито сім найбільш необхідних річей: спірту (для лічниць), бензини (для авт і динамо-рефлекторів), вугіля, тютюну, сірників і... муніції. Для кожного кріса випадало 280 патронів, більш чим половина із цього була вистріляна. 10. березня 1915 р., два тижні перед підданням, Перемишль мусів виживлювати 130.000 їдунів: 15.000 цивільного насемення, 50.000 фронтовиків, 28,000 хорих (холера!)—решта припадала на штаби, військових урядовців, обози, робітничі куріні і полонених. Смертні втрати виносили підчас обох облог кілька тисяч душ...

Потім: Перемишль модерна твердиня першорядної ваги? Я стояв, це було 10. жовтня 1914 р., на примурівках матірнього форту I/1. в південно-східнім секторі. Далеко на передпіллю, я бачив перед собою густі клуби білого диму. Зачудуваний до найвищого степення (живемо в часах бездимного пороху) я запитав команданта, що воно таке там витворюється. Він: „Це є наші гармати, річник 1861“. Алеж — питаю — вони несуть щолиш 1200 метрів? Щож в такім разі роблять Москалі?“ На це він з усміхом: „Вони не вірять“. — Москалі не відповідали на огонь історичних гармат; вони вважали їх за маскований маневр, або якусь провокацію. Таких гармат з 1861 р. мала твердиня 600. Решта, 360 гармат, складалась: з 8 і 9-центиметрових полевих гармат, взір 1875 на високих батерейних ляфетах, 12-центиметрових гармат взір 1880 (відомо лихих); 15-центиметрових гавбиць; деякого числа 21-центиметрових моздірів (число мені невідоме). В поясових укріпленнях стояло по 4 штуки 8-центиметрових скорострільних гармат в опускальних панцирах; в традіторах стояли 8-центиметрові бронзові гармати з мінімальними дострілами з місця. Щож торкає тяжких розносних гармат нових типів, то їх твердиня мала дві батерії, по дві пієси, отжеж усього чотири 30,5-центиметрових моздірів“.

Стільки Рода-Рода. Видно, що акурат так, як „твердиню“ Австрійці „боронили“, так теж її Москалі „здобували“. Як це у нас на селах кажуть: варт один другого, або — „яко їхало, таке здибало“.

НОВІ КНИЖКИ.

Автори й видавництва, які бажають рецензії, зволять прислати два примірники даної книжки.

На німецькім книжнім ринку появився недавно другий том „*Записоок Українського Науковоко Інституту в Берліні.* (Abhandlungen des Ukrainischen Wissenschafflichen Institutes in Berlin. Band II. 1929. Walter de Gruyter & Co. Berlin und Leipzig). Другий том „Записок“ містить девять праць українських дослідників із ріжних ділянок українознавства. Із поміщених праць приходиться відмінити розвідку проф. Івана Мірчука під заг: „Толстой і Сковорода, два національні типи“. В ній проф. І Мірчук виявляє, оскільки елемент ріжної національности оформив двох фільософів і двох дослідників правди, в два цілком окремі типи, з цілком ріжними висновками винесеними з їхнього думання над вічними, божими і людськими річами. Фундаментальну розвідку під заг.: „Барокові архітектури Східної Европи з особлившим узглядненням України“ поміщує Др. В. Залозецький. Проф. В. Старосольський містить коротку працю п. з. „Богдан Кістяковський і російське соціольоґічне думання“. В ній приходить до висновку, що відомий український соціольоґ Б. Кістяковський, вчений европейської слави, хоч і писав головно по московськи, то системою своєї науки цілковито випадав поза рамці московського соціольоґічного думання і був весь час в московськім оточенню чужим елементом. Записки містять теж відому вже і в українській мові працю проф. Х. Лебідя-Юрчика про „Перший український державний бюджет за рік 1918“. Другий том записок, який презентується під всяким оглядом дуже корисно, є не тільки цінним вкладом в українську науку, але теж черговим чином в напрямку спопуляризовання української справи в чужинецькім науковім світі. Долучений до „Зуписок“ бібліоґрафічний відділ хоч і не вичерпує в цечому чужинецьких появ про українознавство, всеж таки дає деякий образ чуженицьких робіт про українство. — *Юр М.*

ФУТРА мужеські і дамські
готові і на замовлення
найтреваліщі — найдешевші
з робітні **Якова Бернфельда**
Площа на Брамі 32.
Тел. 315. Тел. 315.

Що чувати в світі?

Большевики. З большевицьким царством так, як з тим кораблем, що потопає. Як щурі зачинають втікати, то це знак, що корабель тоне. Тих щурів має большевицький державний корабель богато, а всі вони чуючи біду, дають ногам з нати. Ми писали про скандали в парижському большевицькому банку „В. О. Р.“, в парижському большевицькому посольстві (справа Бєсєдовського), в берлінському большевицькому посольстві, та про ті безчисленні грошеві зловживання в ріжних містах і установах С. С. С. Р. До цього всього долучуються два нові скандали, що мали місце в Берліні. Один в таксваному німецько-російському фільмовому товаристві, а другий в відділі транспортово імпортовім большевицької торговельної місії. В обидвох випадках покрали большевицькі урядовці величезні гроші і втікли з ними. Все це переважно жиди, а звісно, що жиди мають добрий нюх. Рахуючись зі швидким упадком большевицького царства і з цим, що тоді вони втратять добрі посади, рішили забезпечитись на майбутнє.

Китай. На Китайсько-большевицькому фронті слідна більша ніж досі рухливість китайських і білогвардійських, партизанських відділів. Всі прифронтові оселі і міста повні військ, а на цілому фронті йде жива перестрілка крісова і гарматна. Партизане в кількох місцях проломили большевицькі лінії і вдерлися на большевицькі зади. Большевики знова не маючи можности вдертися на китайські зади військовими відділами, посилають туди своїх аґітаторів і шпіонів. В останніх двох тижнях приловили і арештували китайські власти більше сотні большевицьких шпіонів та аґітаторів. В парі з новими арештованнями ведуться в Харбіні процеси тих большевиків, що їх арештуваи Китайці ще на початку конфлікту.

Анґлія. Ще ніколи Анґлія не була така „миролюбива“, як тепер. Зі всіми хотілаби вона бути в згоді. З Америкою, большевиками, з давними союзниками і давними ворогами, з Єгиптом, Індіями, Палестиною, словом з цілим світом. Що її так тисне, вона сама не каже, але про це вже цілий світ знає, що в найбогатших її кольоніях назрівають події, які можуть перемінити Анґлію-богача в Анґлію-жебрака. Одна з найбогатших кольоній анґлійських Індії домагаються рішуче від Анґлії признання їм такої широкої автономії, що це рівнається майже повтому усамостійненню Індій. Інша справа, чи Індії зумілиби самі собою правити і чи вони варті тої самостійности, бо то такий народ, що проспав весь свій вік і ледви чи яка сила, Божа чи земна, спосібна булаб їх з тої сплячки збудити. Але правдою є, що не всі Індуси замотеличені. Є між ними й такі, що бажають свій нарід визволити з під чужої, анґлійської займанщини. І власне ті люде скликують уже від кільканайцяти літ тзв. конґреси індуських самостійників і на тих конґресах радять над тим, якби допомогти свому краєві визволитись. Такий конґрес має відбутись у цьому році в грудні місяці. Минулорічний конґрес виніс постанову домагатися від анґлійського уряду признання повної автономії. Сказано навіть в тих постановах таке, що колиб Анґлія до 1. січня 1930 року не дала Індіям бажаної автономії, то всі Індуси перестануть платити Анґлії податки, стануть бойкотувати анґлійські товарі, а всі склади, маґазини і все добро анґлійське піде з димом. І ось тепер Анґлія розважає, чи виповнити домагання індуського минулорічного конґресу, чи лишитися їй по старому у відношенню до Індій? Як звичайно раньше, так і тим разом Анґлія не хотілаб сказати виразно ні одного, ні другого, а хотілаб хитрувати. З цього однак, що в Анґлії говориться і пишеться тепер про справу Індій, видно, що вона всеж таки Індій боїться. Тим більше що на адвокатів Індій впросилися і впрошуються большевики, Японія та інші держави, які хоті либ індуські колоди підставляти під ноги великодержавному становищу Анґлії у світі. Страх Анґлійців перед індуською небезпекою, казав їм мабуть вступати в переговори з большевиками, аби в той спосіб запевнити собі їхнє невмішування в справи анґлійських кольоній, а з окрема Індій. Але такі хитрощі Анґлії, заведуть її з під дощу під ринву.

Франція. Цілих дванайцять днів минуло, поки Франція одержала нарешті новий уряд. І цікаво: Після отих 12 днів показалося, що на місце поваленого попереднього уряду Бріяна, прийшов уряд слабший і гірший, бо складається він з людей, які по своїх поглядах себе взаїмно виключають. Тому не диво, що французькі ґазети пророкують новому урядові недовгий вік і не має у Франції ні одної ґазети, яка зустрілаби новий уряд з одушевленням. Дивляться Французи на свій новий уряд як на конечне зло. Лівиця французька незадоволена з нового уряду, бо вона валила попередній уряд на те, аби на його місце поставити свій уряд — лівий, або в найгіршому випадку осередково-лівий. Президент французької републики давав був навіть двічі доручення двом представникам лівиці, щоби вони утворили уряд по свойому бажанню. Показалося однак, що поміж самими лівими не було і нема згоди; тому ці два представники лівиці зреклися даного їм доручення. Після їхньої невдачної спроби утворити лівий уряд, дістав доручення представник правиці Тардіє і справді склеїв новий осередково-правий уряд, хоча, як вже згадано, він калікує і калікувати буде на обидві ноги. Не треба казати, що перша ліпша внутрішно-політична чи закордонно-політична буря цю каліку звалить з ніг і Франція знова буде мати клопіт з творенням нового уряду. Над цим роздумують французькі ґазети і кажуть, що теперішний французький парлямент є взагалі нездібний видати з себе сильного уряду.—Новий уряд Тардіє виступив в минулу пятницю (8. XI) перед парляментом зі своєю програмовою заявою. В парляменті здобув він невеличку більшість, а саме 332 голоси (на 609) заявилися за урядом, 253 проти, решта стрималася від голосовання.

Німеччина. Появилося урядове обчислення підписів під таксваним „народним домаганням“ (плебісциту проти пляну Юнґа). Показується, що мимо нагінки з боку урядових кругів, мимо аґітації проти кладення підписів, яку вели найбільше популярні урядові особи,— націоналісти здобули 4 міліони і 148 тисяч голосів, себто 20.000 більше, як було законом вимагане, для важности згаданого домагання. Такий вислід можна зарахувати до безсумнівних великих успіхів німецького націоналізму. Вислід плебісциту кладе на уряд обовязок розписати всенародне голосування на кошт уряду. Це мусить уряд зробити і зробить. Інша річ, що тим разом німецькі націоналісти не можуть мати надії на успіх, бо для цього, щоби домагання націоналістів в справі пляну Юнґа одержали законну силу, мусить за ним заявитись що найменше половина всіх управнених до голосовання німецьких горожан, себто поверх 20 міліонів. (Всіх управнених є 41.278.897). Очевидна річ, що уряд, який є приклонником приняття пляну Юнґа, буде робити все можливе і аґітувати за тим, щоби люде стримувались від голосовання. До цього найлегше намовити і тому домагання націоналістів повалити плян Юнґа, не має тим разом виглядів на успіх.

Австрія. Як на таку малу державу як теперішна Австрія, то має вона рішучо за богато клопотів. До справи зміни конституції в Австрії вмішуються вже і посторонні сили з поза Австрії. З одного боку анґлійський соціялістичний уряд Мекдональда робить натиск на правлячі круги Австрії, бажаючи прийти в поміч австрійським соціялістам, а з другого боку італійський диктатор Мусоліні бажавби прийти з моральною допомогою Гаймверівцям, для встановлення в Австрії націоналістичної диктатури. Ніхто про це може й не знавби, якби італійські ґазети не підняли крику проти анґлійського уряду, мовляв він неправно вмішується в несвої справи. Такі речі очевидно замотують ще дуще розвязку непорозуміння поміж соціялістами і націоналістами в Австрії, яке й без цього приймає дуже гострі форми. Останні події на віденських високих школах, де вже майже другий тиждень йдуть бійки поміж студентами націоналістами і соціялістами вказують на те, що мирним шляхом ледви чи вдасться розвязати справу ворогування Гаймвери з шуцбундом. Хоча розрухи на високих віденських школах осуджує одна і друга сторона (в прилюдних заявах), то всеж таки події ці — це найвірніщі діти тих настроїв, які опанували цілу Австрію, а з окрема Відень. — В минулу неділю (10. XI.) відбулися в Долішній Австрії вибори до 1700 міських рад. Останний раз такі вибори відбувалися ще в 1924 році. Тоді здобули соціялісти $^1/_3$ місць в радах, а $^2/_3$ здобули групи міщанські. До цих виборів привязують австрійські ґазети велику увагу, бо заявляють, що від їхнього висліду залежатиме в великій мірі дальший розвиток політичний Австрії.

Югославія. На якийсь час притихло було ворогування поміж Хорватами і Сербами, та ось надходять відомости про нове загострення відносин поміж ними. Нові реформи централізаційні югославянського уряду, про що ми вже писали, викликали велике негодовання серед хорватського населення. Хорвати ніяк не хотять зректися своїх автономістичних домагань. Вони хотілиби правити собою самостійно. Для того теж використовують вони всякі нагоди, для масового виявлення тих своїх бажань. Така нагода трафилася в днях 1 і 2 листопада. В тих днях рішили Хорвати урочисто помянути память борців за хорватську незалежність і окремішність. Приготовані були відповідні богослуження, проповіди, промови, походи і т. д. Та все це не йшло в парі з замислами і плянами югославянського (білгородського) уряду і уряд цей дав наказ перевести серед визначних Хорватів арештовання. І справді на передодні 1. листопада виарештували Серби біля 300 визначних хорватських діячів, та заборонили поминати боєвиків за хорватську незалежність. Навіть цвинтарі окружені були військом і поліцією, а вінці з написами та інші ознаки пошани на гробах поліція позабирала. Забрано теж між іншими вінці з могли хорватського провідника Степана Радіча. Після цього треба сподіватися ще більшого загострення відносин поміж Хорватами і Сербами.

Литва. На Литві мають незадовго відбутися нові вибори президента і вибори до сойму. Литовські ґазети приписують цим виборам велике значіння. На загал в Литві замітний новий відступ від дотеперішньої політичної лінії — диктатора Литви Вальдемараса. Польські ґазети думають, що ці зміни на Литві причиняться до навязання добросусідських відносин між Литвою і Польщею. І можливо, що ці добросусідські відносини можна булоб наладнати, якби не Вильно, якого Литва ніколи не зречеться.

Точка, якої
не можна поминути

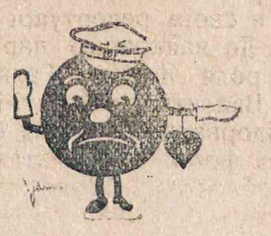

то любов. Дорога до серця мужчини іде через шлунок. Кожда страва мусить удатися. Купуйте отже:

добірна молочна марґарина
для кождого господарства
7 золотих медалів: Катовиці, Познань, Париж, Ніцея, Ґданськ 2.
АМАДА
Золотий медаль і дипльом
ЗАГАЛЬНА КРАЄВА ВИСТАВА ПОЗНАНЬ 1929.

ШОФЕРСТВО.

Тепер чимраз дуще розвивається автомобілевий рух. По наших містах щораз менше коней — а по великих містах західної Европи вже тяжко нині побачити коня, запряженого до воза чи коляси. Всі їздять автомобілями особовими чи тягаровими. Удержання автомобіля є дешевше як коней, а їзда автомобілем є така скора, як залізницею.

Кожний автомобіль потребує чоловіка, якийби вмів обслугувати його, то є: їздити автомобілем і ходити коло мотору (машини). Такого машиніста автомобілевого називають шофером, а його службу — шоферством.

Шофери є дуже добре платні: побирають 300 — 600 зол. місячно, бо служба їх є дуже відвічальна, вимагає великої уваги, щоб когось не переїхати і держати автомобіль міцно в руках, коли він є в розгоні. Але шофер не потребує високої освіти. Кожний селянин може навчитись в короткім часі кермувати автомобілем. Звичайно вчаться шоферства 3 місяці, а опісля відбувається іспит і шофер дістає свідоцтво, яке дозволяє йому кермувати автомобілем.

Тов. „Рідна Школа“ вже веде курс для шоферів у Львові. Нам здавсяби такий курс в кожнім більшім місті. І певно, що такі курси закладалисяби, якби наша селянська молодіж домагалась цего і приготовила собі оплату за школу і за тримісячне удержання в місті.

А повинні сільські парібки вчитись шоферства, щоб мати якийсь „фах“ в руках. Особливо ті, котрі не мають на чім господарити. Замість бідувати на кавалочку поля і завжди бути нуждарем — краще є взяти сплату і навчитися шоферства, бо тут зарібок добрий і певний.

Число самоходів щораз більше росте, а шоферів все таки за мало. Але вже зовсім нема шоферів-рільників, що то й землю зоре, і трактор пустить і самоходом покермує. Бо йде і на селі до того, „фірманів“ і „форналів“ буде в нас щораз менше, і тому треба вчитись шоферства, бо з ним легко хлібз найти. Обраховують, що в Польщі кожного року потрібно 30 тисяч нових шоферів, а дотепер нема й половини. Тому тепер шофер великий пан, заробляє багато і не він шукає праці, але за ним ходять.

Добре булоб, щоби всі, які бажають вчитися шоферства, зголосились до „Рідної Школи“ у Львові, ринок 10, і просили о інформації.

Подумати нам треба також про це, щоб кождий наш шофер мав свій автомобіль і був своїм паном, а не слугою при чужім автомобілі. Подумати також треба, щоби закладати у нас спілки автобусові. Всюди у нас виростають автобуси, їздимо ними, але власниками автобусів є чужинці — майже самі жиди. Берімся й ми до таких підприємств!

Союзи і Товариства.

—о—

Борислав. — В неділю дня 10. XI. с. р. відбулися в комнатах Нар. Банку в Бориславі о год. 5-ій вечером перші основуючі загальні Збори нафт. кооп. „Кипячка“. Обовязком кожного свідомо Українця стати членом цеї кооперативи.— Орґанізаційний Комітет,

Судова Вишня. —Загальні Збори філії *Краєвого Товариства „Сільський Господар“* в Судовій Вишні відбудуться в середу дня 20 листопада с. р. о годині 11-ій перед полуднем в салі „Народнього Дому“. Проситься о численну участь. — Рада філії Сільського Господаря в Судовій Вишні.

Малярська виставка праць учнів артиста професора О. Новаківського отворена від 7. до 21. листопада б. р. в салі Академічного Дому, Львів, Супінського 21. Участь беруть: Гординський, Гриценко, Друченко, Іванюх, Смольський і Чорній.

Загальні Збори Тов. Опіки над Молодю в Перемишлі відбудуться в четвер дня 28 листопада о год. 6. згл. $6^1/_2$ вечером в салі Бесіди в Перемишлі.

В неділю 17 листопада 1929 відбудеться в Перемишлі в салі „Робітничого Дому“ на Засянню о год. 7·30 вечером.

„Лугове Свято Пісні“

В програмі свята: Промова, декламація, та хорові продукції „Лугів“ з Перемишля, Вільшан, Медики, Яксманич і Коровник.

Обовязком нашого громадянства, є взяти численну участь в тім святі.

Переписька Редакції.

Просимо наших Дописувачів писати дописи лише на одній сторінці, лишаючи другу сторінку картки вільною. Просимо теж потрудитись писати виразно.

Всячина.

Заслужений ювилей. 9 листопада 1929 святкує Укр. Народний Театр ім. Івана Тобілевича, 30 літний ювилей театральної праці *п. Івана Даньчака*, артиста згаданого Театру.

30 літ мимо злиднів українського театрального життя працював Ювилят на укр. сцені, 30 літ, віддавав всі свої сили на службу культурній ідеї.

Для вшанування Ювилята буде виставлена опера Монюшка „Галька“ в якій крім Ювилята гратимуть запрошені гості, як загально знані і цінені співаки Впп. Гаєк і Впп. Рубчак. По виставі відбудеться комерс в салі Т-ва „Укр. Бесіда“.

Іван Даньчак уродився в Лу-

чицях перемиського повіту. Як співак має в своїм репертуарі около 30 опер. До найкращих партій належить роля Якума в Гальці-Монюшка і Валентина в Фавсті-Ґунода. Війна відорвала Його від сцени і кинула на фронт в Карпатах, а відтак в небосяжні Альпи. Щойно упадок Австрії спричинив Його поворот до Галичини, де вступає до Театру У. Г. Армії і з ним скитається по Україні, по упадку У.Г.А. дістається в польський полон. По звільненню з табору на Ялівци бере участь в Театрі Укр. Бесіда, а відтак кілька літ працює в театрі Т-ва Просвіта в Ужгороді. Звідси виїзджає до Укр. Хору Євсевського і з ним обїздить цілу Німеччину. Від 1928 р. працює в театрі ім. Ів. Тобілевича, в Станиславові.

Дракон.

Редакція „Українського Голосу“ складає тою дорогою Шановному Ювилятові бажання сил для дальшої праці та мистецьких успіхів.

†

Михайло Черкавський

б. комісар освіти волинської губернії б. містоголова Українського Національно-Демократичного Обєднання б. сенатор пол. сенату і голова У. П. Р., голова Філії „Просвіти“ в Кременці, редактор „Української Громади“ в Луцьку, помер у Львові в середу дня 6 листопада.

Збіжева біржа.

(Ціни в золотих за 100 кільоґрамів, в місци де збіже ваґонується).

Пшениця двірська: 36.25—37.25; Пшениця селянська: 32.75—33.75; Жито: 21.25—21.75; Фасоля біла 90—105; Фасоля краса 50—58; Горох пів Victoria: 45—50; Горох полевий: 32-35; Вика чорна: 28.50—29.50; вика сіра: 26.50—27.50; Сіно солодке прасоване: 8—9; Солома прасована: 4—5 Гречка: 26·50—27.50; Лен: 67—69; Отруби житні: 12·50—13; Отруби пшеничні; 13·75—14·25; Каша гречана: 53—55; Каша ячмінна: 38—39; Пенцак: 36—37; Просо: 28.25—29.25; Конюшина червона: 115—135; Мак синий: 120—130; Мак сивий; 80—90.

ПОЗІР!

Пшеницю до затрутя на пільні миши — о найвисшій процентовій силі, так в більшій як і в найменшій скількости — за предложенням посвідки від начальника відносної громади принимає

Аптика під „Звіздою“
в Перемишли вул. Франц. 24,

КІНО „РЕДУТА“ вул. Костюшки (Нар. Дім) найновіща програма від 15/XI. **„Салямбо“** на 10 актів.

Новинки.

Віщування погоди. Пруське міністерство рільництва зорґанізувало у Франкфурті окремий дослідний інститут який має займатися вивченням природи настільки, щоб могти передбачити на довший час наперід, яка буде погода. Учені, які зібралися в цьому інституті мають надію, що їм удасться передбачувати погоду навіть на цілих три місяці наперід. Не треба казати, що якби це удалося то рільництво скористалоби на цьому дуже богато.

Протирелігійне місто. Большевики намірилися скасувати релігію і церкву. Їм мало ще того, що позачиняли тисячі церков, бо ось наказали деяким містам, щоб вони стали „зовсім протирелігійні“ та позачиняли всі церкви. Першим таким містом де з наказу большевиків скасовано всі церкви, а маєток їхній сконфісковано, є Херзон. Наказ большевицький каже, що ті які хотілиб заспокоювати свої релігійні почуття, можуть це робити хиба за містом.

„Гарний“ учитель. В Дрогобичі помер в шпиталі ученик семої кляси виділової школи Мих. Тарковський. Причиною смерти було те, що учитель Цудзевіч страшно його побив. Цудзевіча арештовано і відставлено до суду. Тяжко буде вигадати кару для такого звіра.

Нові винаходи. В місті Капа в Зединених Державах півн. Америки зладжено такі апарати і машини, які тягнуть воду зі земної глибини 1.700 метрів. Цю воду розпроваджують відповідні рури по всіх домах містечка, які таким чином користуються безплатним огріванням. Вода видобувана з такої глибини є страшно горяча.—Один данський винахідник найшов спосіб зливання заліза з ґумою так, що з цього виходить один суцільний матеріял. Цей матеріял є гнучкий, а при цьому має ті прикмети, які має залізо.

Бережімся від зарази. Польські ґазети нарікають, що підчас польських задушок поляки замість йти на могили своїх героїв, йшли громадно на змагання копаного мяча, що відбувалися в задушний день тутже під боком цвинтаря „оборонців Львова“, а що більше свисти і крики публики, яка приглядалася змаганням перешкаджали людям на цвинтарі молитись. Треба уважати, щоби наші Зелені Свята обходилися без таких скандалів.

„Гаразди“ волинського села. В селі Кілковичі, повіту луцького сушила селянка Ващукова коноплі в печі. Нещастя хотіло, що саме в той час коли вона вийшла, коноплі загорілися, а дим удусив троє дітей, що лишилися зачинені в хаті. Коли Ващукова вернула до хати застала троє трупів. — В селі Невільно, цьогож повіту повісилася 23-літна дівчина Текля Грибівська. Причини самогубства досі не збагнули. — Другий випадок самогубства мав місце в селі Юридику, кремянецького повіту. Самогубниця Маріа Павловська напилася карбольової есенції.

Якого гостинця завіз польський міністр Залеські румунському королеві? Польські і румунські ґазети сповіщають, що міністр Залеські завіз румунському королеві цілу масу забавок, як ось — коники, деревляні воячки, паяцики і т. п, Кажуть, що тим дарунком король дуже врадувався. На додаток всі ці забавки зроблені були вязнями калішської тюрми.

Безробіття в Польщі. В часі від 26 жовтня до 4 листопада, нараховано 93.800 безробітних в Польщі. В порівнанню з вереснем, число безробітних зросло о 3.319 осіб.

Нещаслива країна вульканів. На полудне від Мексику находиться невеличка республика Ґватемаля, яка оце звернула на себе увагу цілого світа тим, що минулого тижня оден з вульканів, яких має ця країна подостатком, засипав і залив горіючим плином одно містечко віддалене від вулькану на 80 кільометрів Вибух вулькану був такий наглий, що не усі мешканці містечка вспіли втекти. Дотеперішні обчислення кажуть, що наслідком вибуху згинуло 400 людей, а ціле містечко залите і знищене.

Китайські клопоти варшавського маґістрату. В Варшаві померла Китайка, якої похорон з дня на день відкладають, бо не можуть рішитись на якому цвинтарі її поховати. Китайка є буддійської віри, а буддійського цвинтаря нема в цілій Польщі.

„Лише“ 12 осіб розстріляно. Большевицькі ґазети повідомляють, що 31 жовтня розстріляно „лише“ 12 осіб. Людожерні большевицькі ґазети кажуть, що це дуже мало в одному дні.

Яйця на вагу. В Анґлії має появитися розпорядок, на підставі якого яйця будуть продаватися на вагу.

З воза, під віз. Америка то такий край де можна швидко доробитися, але й ще швидше все втратити. Ось недавно дійшло в Америці до грошевого краху. Люде, що хотіли легко жити стали купувати і перепродувати ріжні вартісні папері і тзвані акції. Спекулянти, які бачили таку охоту у людей, стали якийсь час навмисно і штучно підносити ціни тих вартісних паперів і акцій. Колиж люде ще з більшим завзяттям стали ті папері купувати, дійшло одного дня до страшного краху грошевого. Показалося, що закуплені ними вартісні папери не вартують і половини тої ціни, яку вони за них дали. Таким чином велика скількість вчерашних богачів, стала дідами. В одному лише дні втратило 50 тисяч осіб майже весь свій маєток. Шкоди людей з цеї причини сягають 40 міліярдів долярів.

Бомба знищила постерунок поліції в Підгородищу пов. Бібрка. Незнані люде кинули в ночі з пятниці на суботу минулого тижня, бомбу до мешкання в якому міститься постерунок. Бомба вибухла з такою силою, що знищила все знаряда в хаті і вирвала навіть рами віконні.

Шпиталь для умово хорих в Гусятині має бути в слідуючому році урухомлений. Буде він міститись в будинках бувшого звичайного шпиталя та буде так улаштований, що зможе примістити 700 умово недужих.

Хитрун, що проїхав 45 тисяч кільометрів без білету. В Гамбурзі засуджено на 6 місяців тюрми одного робітника, який на протязі 5 місяців проїхав зелізницями Німеччині 45.000 кільометрів без білету.

Стріли на цвинтарі. Польська преса доносить, що 1. листопада прийшло до демонстрації на могилах поляглих українських Стрільців на тернопільському цвинтарі. В часі демонстрації впали чорити револьверові стріли з боку демонстрантів. Стріли ці заалярмували поліцію, яка увійшла на цвинтар і стала усувати демонстрантів.

Підпали. На фільварку Зубра під Львовом підпалив хтось стодолу і дві стирти сіна, що були власністю львівського маґістрату.—В селі Комаровій, сокальського повіту, згоріло чотири стирти збіжа, власности Маріяна Кучиньского. — В селі Потуричі згоріли теж 4 стирти збіжа, власности Дідушицкого. — В Черниховi, пов. Рудки, повстав пожар в господарських забудованнях Михайла Качановского, стодола зі збіжем і стайня з інвентарем згоріли до тла. — В Романові, повіту Бібрка, згоріло дві стирти сіна, власности Потоцкого.

Ґольґочі — помер. Минулого тижня умер в Відні найстарший офіцер бувшої австро-угорської монархії, ґенерал Ґольґочі. Він був популярним в свій час і у нас в Галичині. Смерть застала його в 93 році життя, при повненню служби. До останньої хвилини свойого життя він не покидав праці.

Смерть семи осіб в горіючім літаку. Німецький пасажирський літак, що їхав з Анґлії до Німеччини загорівся в дорозі. На літаку находилося 8 осіб, з чого 7 згоріло на вуголь, а що сталося з цим восьмим пасажиром — не відомо. Здогадуються, що один із пасажирів вискочив з горіючого літака.

Відкриття раси карликів в полудневій Америці. Шведський дослідник проф. Боліндер мав недавно відчит через радіо, в якому то відчиті подав до відома цілому світові, що між Колюмбією і Венезуелією живе племя карликів, яким згаданий професор дає імя Мотільони. Ріст тих Мотільонів доходить найвище до 1·20 м. висоти, а самі вони є дуже дикі та дуже ворожо відносяться до білих людей. Живуть вони майже виключно з ловів, а мешкають в шатрах.

Відшкодовання жертвам і пошкодованим підчас залізничої катастрофи. Ще в літі ц. р. мала місце велика залізнича катастрофа під стацією Біїр біля Кольонії (Німеччина). Було тоді богато жертв і покалічених. Між ними було й кількох горожан Польщі. Саме минулого тижня рішила дирекція залізниць в Кольонії виплатити згаданим кільком горожанам Польщі — відшкодовання в сумі пів міліона золотих.

Большевицький „рай“. До столиці Фінляндії Гельзінґфорсу прибуло 13 мущин і одна жінка, яким удалося втечи зі Соловецьких Островів над Білим Морем, де їх разом з тисячами інших вислали на каторґу большевики. Щасливі збігці розказують, що в останних часах удалося втечи 60 політичним вязням з цього заслання. Чи їх половили, чи вони згинули по дорозі з холоду і голоду, їм не відомо. Розказують теж згадані збігці, що большевики на їхніх очах закопали живцем 150 політичних вязнів, відтявши їм раньше руки. Серед нещасних жертв находилися також жінки і діти.

Шість степенів морозу в Закопанім. Филя холоду, що в минулий тиждень пройшла по цілій Галичині досягла 6-тьох степенів морозу в гірських околицях біля Закопаного і в самому Закопаному.

Небажані небесні гості. В сербському селі Зевзан відбувалося гучне весіля, підчас якого упав з гори відламок звізди і вбив одного з весільних гостей, а другого тяжко ранив. Люде в селі приняли це як упімнення Боже і перервали весільні забави.

Надіслане.

Завідомляю, що в днях 18, 19, і 20 листопада б. р. замешкаю в Перемишлі в Перемиськім Готелю (площа на Брамі) тел. ч. 336 і тут буду приймати від год. 10 до 2 пополудни. По означених же годинах на жадання Шан. Клієнтів відвідувати і залагоджувати їх по приватних домах. — Бандажиста М. Л. ПОЛЯЧЕК в САМБОРІ тел. ч. 1.

ПРОТЕЗИ *штучних ніг і рук для ампутованих. Апарати підтримуючі і кореґуючі, ортопедичні ґорсети сист. Гессінґа. Простодержачі і коректори плечей. Пропуклинові бандажі для звосмотрення найзастарілих і найбільших препуклин у женщин, мужчин і дітей. Черевні опаски: для поправлення лінії, проти обвислости, проти обниження внутренностей і шлунка. Бандажі проти мандроючої нирки як також бандажі всякого роду виконує стисло після припису Панів Лікарів.*

Семен Дмитраш, Перемишль, вул. Сінна ч. 8.
має до продажі
ВСЯКІ РЕАЛЬНОСТИ — камяниці, будівельні площі та посередничить в двірських парцеляціях, помешканнях і т. п.

Здобудеш фах, на сталий, добрий заробок скінчивши 2-міс. курс фотоґрафічний в Коломиї, Євангелицька 8. **Услівя:** Безплатно наука хто зобовяжеться в протягу 1 року відробляти на 50%. Працю з позвол. дає курс. Апарати — прибори власні за готівку поручає курс. Коли без відробку то 50 дол. за навчання. Мешканнє з утриманнєм 90 зол. місячно.

Користай з нагоди!
В кождім селі повинен бути фотоґраф.

АДВОКАТ
Др. МИКОЛА РИБАК
веде адвокатську канцелярію
в Перемишлі, ул. Пілсудського 1
в льокали канцелярії б. п. дра Т. Кормоша.

ЖАДАЙТЕ
у всіх кооперативах
МИЛА
Кооперативної Фабрики
„ЦЕНТРОСОЮЗ“

БАНДАЖІ
пропуклинові й черевні
для жінок, мужчин і дітей
від р. 1886 виробляє
Заклад спеціяльних бандажів
М. ФРАЙЛІХА,
Львів, Городецька 35.
Тел. 71-11.

ЛІКАР
Др. РОМАН НЕСТОРОВИЧ
ординує у внутрішних і жіночих недугах в Перемишлі, ул. Францішканська 37 II (площа на Брамі). Власна хемічна і мікроскопічна лябораторія. Кварцева лямпа.

Др. Іванна Вітошинська
ординує в діточих і внутрішних недугах в Перемишлі, вул. Миколая 6 (бічна Чарнецького).

Др. Михайло Коє
лікар очей (окуліст)
ординує в Перемишлі, вул. Міцкевича 11 (в почтовім будинку).

Купуючи паперці до куреня
„КАЛИНА“
з одинокої української кооперативної фабрики
„Будучність“ в Тернополі.
Причиняєтеся до розросту рідного промислу і даєте заробіток українському робітництву.

Уживайте
ЕЛЄҐАНТ
бо се найліпша паста до обуви
і своя
ЛЬВІВ, Кордецького 51.

Протези штучних ніг і рук для калік по ампутації.
Бандажі для усунення пропуклини в пахвині, мошниці, черева і пупка.
Черевні опаски для ослаблених і обірваних жінок.
Ортопедичні ґорсети проти горблення. Ґумові панчохи проти жиляків на ногах.
М. Л. ПОЛЯЧЕК в Самборі 20.
Цінники даром. Цінники даром

КОЖНИЙ ОСВІЧЕНИЙ ЧОЛОВІК А ОСОБЛИВО МОЛОДІЖ ОБОХ ПОЛІВ ПОВИННА ЗНАТИ
„Правила доброго поведення“
(Bon ton).
Ця книжка написана проф. Л. Бачинським, обіймає 120 великих сторін і 60 ілюстрацій і коштує 3 зл., з пересилкою 3.50. Набути можна у всіх книгарнях і Адм. „Укр. Голоту“. Наша молодь, наші Соколи і Луговики і Пластуни повинні памятати, що лишень людоїди, дикуни і варвари не потрібують знати правил доброго поведення.

Свій до свого! **Позір Селяне!** Свій до свого!

Всі селяне замінюють свій лен, коноплі, клочча вовну й т. д. на готові матеріяли, як полотна, цайґи, бархани, сукна, рушники, обруси й т. п. тільки
в своїй одинокій у Львові, українській фірмі
спілка українського ткацького промислу **ПОЛОТНО** ЛЬВІВ, Городецька 95/97.
Треба отже сирівці висилати до своєї, а не чужої нам фірми, бо тільки наше **„ПОЛОТНО“** дбає за усунення визиску рільників й їх вдоволення.
ЖАДАЙТЕ ЦІННИКІВ Й ПРІБОК!
Аґентів приймається за доброю провізією.

Аптика і Дроґерія під „Звіздою“
істнуюча від 1874 року
в Перемишлі, ул. Францішканська ч. 24 (біля вежі)
поручає всякі аптичні ліки і всі артикули входячі в круг дроґерії.

ВУГОЛЬ гор. шлеський прямо ваґоново з найліпших копалень висилає за готівку і на кредит
Спілка Українських Аґрономів
Кооп. з обм. порукою.
ЛЬВІВ, Собеского 28.
ОФЕРТИ І ЦІННИКИ РІЛЬНИЧИХ МАШИН ДАРОМ.

Видає і за редакцію відповідає Зенон Пеленський. З друкарні Кнолєра і Сина в Перемишлі